

Sad-ukti-karṇāmṛtam

(4)

apadeśa-pravāha-vīcayaḥ

1. vāsudevaḥ

bhūtā eva timiṅgila-prabhṛtayo ye yādasām agrimās
te vaisāriṇa-veṣa-keśava-śisor jātā na rātrau punah |
prṣṭha-proñchita-toya-tuccha-jaladher āpūrya yenāntaram
tāḥ kallola-paramparā iva paraṁ dehatvaco darśitāḥ ||1641||

kṣiyākasya |

bhramati girirāṭ prṣṭhe garjaty upaśruti sāgaro
dahati vitata-jvālā-jālo jaganti viśānalah |
sa tu vinihitā-grīvākāṇḍah kaṭāha-puṭāntare
svapiti bhagavān kūrmo nīdrābhārālaśa-locanah ||1642||

cirantana-śaraṇasya | (Srk 118, Smv 108.2)

jāyante bahavo’tra kacchapa-kule kiṁ tu kvacit kacchapī
naikāpy ekam asūta sūnum aparaṁ sūtena vā soṣyate |
ākalpaṁ dharaṇī-dharodvahanataḥ santāpa-khinnātmano
yah kūrmasya dināni nāma katicid viśrāma-dāna-kṣamah ||1643||

śatānandasya | (Srk 1105)

niṣkandāmara-vindinīm sthapuṭitoddeśām sthalīm palvale
jambālāvilam ambu kartum aparā sūte varāhī sutān |
daṁṣṭrāyām catur-arṇavormit-paṭalair āplāvitāyām iyam
yasyā eva śiśoh sthitā vipadi bhūḥ sā putriṇī potriṇī ||1644||

abhinandasya | (Sk 4.94, Spd 1214, Smv 36.6)

apatyāni prāyo daśa daśa varāhī janayati
kṣamābhāre dhuryaḥ sa punar iha nāśin na bhavitā |
padam kṛtvā yaḥ svām phaṇi-pati-phāṇā-cakra-valaye
nimajjantīm antarjaladhi vasudhām udvalayati ||1645||

varāhasya | (Srk 1206)

2. mahādevah

devair dugdha-payodhi-rodhasi urā kair nāma manthācalā-
kṣobha-prodgata-candramahā-prabhṛtaye na preśitāḥ pāṇayāḥ |
svīcakre param eka eva bhagavān udvigna-loka-trayī-
rakṣayai kātu-kālakūṭa-garala-grāsam sa gaurīśvarah ||1646||

vāsudeva-senasya |

chinne brahma-śiro yadi prathayati preteṣu sakhyam yadi
kṣīvāḥ krīḍati māṭrbhir yadi ratim dhatte śmaśāne yadi |
sr̥ṣtvā sam̥harati prajā yadi tadāpy ādhāya bhaktyā manas
tam seve karavāṇi kiṁ trijagatī śūnyā sa eveśvarah ||1647||

umāpatidharasya |

svām cet sam̥carase vṛṣeṇa laghutā kā nāma dig-dantinām
vyālaiḥ kaṅkaṇa-kuṇḍalāni kuruṣe hānir na hemnām api |
mūrdhanyam tanuse jaḍāṁśum ayaśah kiṁ nāma loka-trayī-
dīpasyāmbuja-bāndhavasya jagatām iśo’si kiṁ brūmahe ||1648||

śaila-sarvasya |

āhāro garalam tṛṭiyam alike cakṣuh kapālam kare
vāsaḥ kuñjara-carma bhasmani ratir bhūṣā bhujāṅgādhipah |
janmālaksyam asākṣikām kulam avijñātā ca jātiḥ
katham sevyo’smābhīr asau piśāca-pariṣad-bhartā hatāḥ smō vayam ||1649||

dharma-yogeśvarasya |

pāṇau brahma-kapālam ashitbhir alaṅkāro’ṅga-rāgaś citā-
bhasmā-vyāhatam uttarīyam uragaḥ krīḍā samām māṭrbhīḥ |
yasyaitāny asamañjasāni tam anācāraiḥ piśācāir vṛtaṁ
kah sthāṇuh phala-vāñchayā vada vṛṣād anyo janāḥ sevate ||1650||

tasyaiva |

3. gaṇāḥ

tulyaiveśvara-sevā karma na vidmaḥ purākṛtaṁ kīdṛk |
bhṛngī yad asthi-śeso bhṛśataram akṛṣāś ca kūṣmāṇḍah ||1651||

vākpateḥ |

eko giriśah svāmī gaṇatā tulyaiva vallabhatvam ca |
kim kurmaḥ karmagatau śusyati bhṛṅgī vināyakah pīnah ||1652||

kasyacit |

kapardī bhūti-saṁpanno jagatī-patir advayah |
dhig daivam avyayah so'pi bhṛṅgī śusyatyato bhṛśam ||1653||

amoghasya |

skande mandāvadhānam carati gaṇapatau maulipātam na dhatte
vṛṇde vṛṇdārakāṇam vinayavati bhṛśam nādarān ātanoti |
kim bhūmnā yaś ca devīn na namati girijām tasya nirvyāja-vṛtteḥ
kṣīāsyāpy eka-niṣṭhā jayati bhagavatī bhṛṅgiṇas tasya bhaktih ||1654||

umāpatidharasya |

kūṭastham śravaṇopakantha-vilasat-krūra-dvi-jihvāśrayam
dakṣa-dveśinam aṅghra-laṅghita-vṛṣam vaiśamya-bhīmekṣanam |
īśam nirguṇa-vyaya-prakṛtikam saṁsevya bhṛṅgī cirād
yaj jīvaty atidurbalena vapusā manye sa evotsavah ||1655||

kasyacit |

4. sūryah

kim naiva santi subahūni mahā-mahāṁsi
candro'py alam bhuvana-maṇḍala-maṇḍanāya |
sūryād ṛte na tad udeti na cāstam eti
yenoditena dinam astam itena rātriḥ ||1656||

ānanda-vardhanasya | (Srk 1202, kasyacit)

rātrāv oṣadhyo jvalanti kalayanty aujjvalyam apy agnayo
jyotsnāś candramasi sphuranti dadhati jyotīṁśi tejasvitām |
anyac ca krimayo'pi bibhrati maho-leśān amuṣyaiva tāḥ
sarvā eva nidhes tviṣām bhagavato dīpti-praticchāyikāḥ ||1657||

umāpati-dharasya |

asyāmoṣadhyo jvalantu dadhatu jyotīṁśi kīṭā api

pronmīlantu bhujaṅga-mauli-maṇayah krīḍantu dīpāṅkurāḥ |
praṣṭavyāḥ khalu yūyam eva yadi ko’py astam gate bhāsvati
prauḍha-dhvānta-payodhi-magna-jagatī hastāvalamba-kṣamah ||1658||

jalacandrasya |

asmin naktam ahar viveka-vikale kālādhame nīradaiḥ
saṁnaddhair abhito niruddha-gaganābhogāsu dig-bhittisū |
bhānor na prasarantu nāma kiraṇāḥ kim tvasya tejasvināḥ
sattā-mātra-parigraheṇa vikasanty adyāpi padmākarāḥ ||1659||

vāsudevasya |

jagan-netra-śrenī-timira-hara-siddhāñjana-sakhā
mayūkhā yasyaite tribhuvanam amogham vidadhati |
aye karmālaṅghyam kalaya kim apīdaṁ tanu-bhṛtām
ulūkānām andham-karana-kiraṇāḥ so’bara-maṇih ||1660||

5. candraḥ

sudhāṁśor jāteyam katham api kalaṅkasya kaṇikā
vidhātur doṣo’yaṁ na ca guṇa-nidhes tasya kim api |
sa kiṁ nātreḥ putro na kim u hara-cūḍārcana-maṇir
na vā hanti dhvāntam jagad upari kiṁ vā na vasati ||1661||

daṅkasya |

asminn abhyudite jagat-traya-diśām ullāsa-hetau diśām
āśya-mlāni-hare sudhā-rasa-nidhau deve niśā-svāmini |
vaktranī mudritam ambu-janma bhavatā cet kiṁ tataḥ śāśvataṁ
naitasyeśvara-mauli-maṇḍana-maṇer gāyanti viśve yaśah ||1662||

vaidya-gadādharasya |

ajani bhagavān asmād vedhāḥ śiraḥsu sudhā-bhujāṁ
kṛta-padam idam caitad devyāḥ śriyo dhṛti-mandiram |
tad iha bhuvanābhoga-ślāghye saroruhi yac ciram
śāśadhara tava dveśārambhaḥ sa eṣa jāḍa-grahaḥ ||1663||

tasyaiva |

nayanam asi janārdanasya śambhor
mukutamaṇih sudṛśām tvam ādidevaḥ |
tyajasi na mṛgamātram etad indo
viramati yena kalaṅka-kimvadantī ||1664||

rāmadāsasya | (Spd 755)

āśāḥ prasādayatu puṣyatu vā cakorān
kāmaṁ tanotu kumudeṣu mudam sudhāṁśuḥ |
ekaḥ sa eva param utkaṭarāhudanta-
patra-praveśa-sama-duḥkha-sukhaḥ kurāṅgaḥ ||1665||

yogeśvarasya |

6. candra-sūryau

cārītrāṇī raver jayanti jagatām agre tamo durgatim
drṣṭāstam vrajatāpi yena śaśabhrtyāropitā dīptayah |
prītāḥ sma punar asya samprati sadācāreṇa śīta-dyuter
yat tad bandhuṣu pañkajeṣu kim api prārambhi durnāṭakam ||1666||

jalacandrasya |

divasa-rajanī-nāthau puṁsaḥ parasya vilocene
kamala-kumudānanda-granthī tamah-paripanthinau |
tapana-śaśinai srṣṭvā rāhu-grahām srjatā tvayā
katham apayaśas tādṛg dhātāḥ sva-hastitam ātmanah ||1667||

vaidya-gadādharaṣya |

virama timira sāhasād amuṣmād
dina-mañir astam upāgatas tataḥ kim |
kalayati na puromaho mahormi-
pluta-viyad-abhyudayaty ayaṁ sudhāṁśuḥ ||1668||

śrī-vallāla-sena-devapādānām | (Spd 763, Smv 11.6)

tat tāvad eva śaśinah sphuritam mahīyo
yāvan na tigma-ruci-maṇḍalam abhyudeti |
abhyudgate sakala-dhāma-nidhau tu tasminn
indoḥ sitābhra-paṭalasya ca ko viśeṣaḥ ||1669||

madhukūṭasya | (Sk 2.87, Sv 555, Srk 1205)

viśveśām dadhatā prabodha-padavīm yenānuṣāṅgāt kṛtāḥ
sveśām amburuhām śriyah sa bhagavān uṣṇo’pi sevyo ravih |
śītenāpi kim indunā yad udaye tasyaiva yad bāndhavair
udbuddham kumudair idam tu śirasā kṛtsnam jagad ghūrnate ||1670||

umāpati-dharasya |

7. samudraḥ

ācchidya lakṣmīm ita eva pūrvam
atraiva visrambha-sukha-prasuptah |
ekaḥ param veda sa kaiṭabhārir
mahāśayatvam makarālayasya ||1671||

daśarathasya |

yadyapi svaccha-bhāvena darśayaty ambudhir maṇīn |
tathāpi jānu-dadhno'yam iti cetasi mā kṛthāḥ ||1672||

bhāṣyakārasya | (Spd 1079, Sv 855)

uccair unmathitasya tena balinā daivena dhik-karmaṇā
lakṣmīm asya nirasyato jalanidher jātam kim etāvatā |
gāmbhīryam kim ayam jahāti kim ayam puṣṇāti nāmbhodharān
maryādām kim ayam bhinatti kim ayam na trāyate patriṇāḥ ||1673||

lakṣmidharasya | (Srk 1055)

aye vārām bhartah kuliśa-kara-kopa-pratibhayād
ayam pakṣa-premnā giripati-sutas tvām upagataḥ |
tvad-antar-vāstavyo yadi punar ayam vādava-śikhī
pradiptah pratyāṅgam glapayati tataḥ ko'sya śaranam ||1674||

bibhokasya |

kiyān indus tasminn asati bhavataḥ kaiva gaṇanā
tvam etenaiveha prasabham asi ratnākara iti |
diśo visphāyatām bhavatu kṛta-kṛtyaḥ smara-haro
harer āstām cakṣuh prasaratu yaśas te diśi diśi ||1675||

śuṅgokasya |

8. samudrotkarṣaḥ

maryādaika-parāyaṇasya jaladher velā-taṭa-kṣmāruhāṁ
yal lakṣmīr anapāyinī bhagavato māhātmyam asyaiva tat |
etasmin kṣubhite tu vīci-valanair viśvam nipīya sthite
sūryācandramasor apīha na kathā ke'mī taṭānta-drumāḥ ||1676||

dhotīkasya |

ekenaiva payodhinā jalamucas te pūritāḥ koṭiśo
jāto nāsyā kuśāgra-līna-tuhina-ślakṣṇo'pi toyā-vyayāḥ |
āho śuṣyati daiva-durvilaśitair ambhobhir ambho-mucaḥ
saṁbhūyāpi vidhātum asya rajasaḥ staimityam apy akṣamāḥ ||1677||

śabdārṇavasya | (Srk 1047)

kim brūmo jaladheḥ śriyāṁ sa hi khalu śrī-janma-bhūmiḥ svayāṁ
vācyāḥ kim mahimāsyā yasyā hi kila dvīpāṁ mahīti śrutiḥ |
tyāgaḥ ko'pi sa tasyā bibhrati jagad yasyārthino'py ambudāḥ
śakteḥ kaiva kathāpi yasyā bhavati kṣobheṇa kalpāntaram ||1678||

tasyaiva | (Srk 1196; Smv 104.10)

etasmāj jaladher jalasya kaṇikāḥ kāścid gṛhītvā tataḥ
pāthodāḥ paripūrayanti jagatīṁ ruddhāmbarā vāribhiḥ |
asmān mandara-kūṭa-koti-ghaṭanā-bhīti-bhramat tārakāṁ
prāpyaikāṁ jala-mānuṣīṁ tri-bhuvane śrīmān abhūd acyutāḥ ||1679||

hareḥ | (Srk 1197, muñja-rājasya; Smv 104.9, jalāmānuṣī-rudrasya)

maryādā-bhaṅga-bhīter amṛta-mayatayā dhairyā-gāmbhīrya-yogān
na kṣubhyanty eva tāvan niyamita-salilāḥ sarvadaite samudrāḥ |
āho kṣobham vrajeyuḥ kvacid api samaye daiva-yogāt tadānīṁ
na kṣonī nādrivargo na ca ravi-śāśinā sarvam ekārṇavam syāt ||1680||

suvarṇa-rekhasya | (Srk 1048)

9. agastya-haste samudraḥ

vyāpyāśāḥ śayitasya vīci-valanair ullikhya kham preṅkhataḥ
sindhō locana-gocaraḥ sa mahimā teṣāṁ tanoty adbhitam |
saṁśliṣṭāṅguli-randhra-līna-makara-grāhāvalir nīravo
yair nāyāṁ kara-śuktikodara-gato dr̥ṣṭo muner añjalau ||1681||

abhinandasya | (Srk 1058)

uddāmārka-marīci-mūrcchita-dṛśāṁ yenādhvagānām ayan
velālambana-jāgarūka-manasām ārambhi karṇa-jvaraḥ |
kleśocchṛīkhala-cetasah praviśato gaṇḍūṣa-garbham muner
līnah kutra mahārṇavasya sa punaḥ kalolla-kolāhalaḥ ||1682||

jalacandrasya |

ayam vārām eko nilaya iti ratnākara iti
śrito'smābhīs ṛṣṇā-taralita-manobhir jalanidhiḥ |
ka evan̄ jānīte nije-kara-putī-koṭara-gataṁ
kṣaṇādenāṁ tāmyat-timi-makaram āpāsyati munih ||1683||

vidyāpateḥ | (Kuval, p. 108, Smv 27.18, Srk 1025, kavinandasya)

aye vārām rāśe katipaya-payo-bindu-vibhavair
amībhirmā garvarām vaha niravalepā hi kṛtinah |
na kim lopāmudrā-sahacara-kara-kroḍa-kuhare
bhavān dṛṣṭah kaṣṭam pracala-jala-jantu-vyatikarah ||1684||

viśveśvarasya |

tāvad velā viṣama-salilāvarta-nābhī-nikuñja-
kroḍa-bhrāmyan-makara-śikhari-grāva-raudraḥ samudraḥ |
dṛṣṭo yāvan na khalu culukībhūta-niṣpanda-mūrtir
lopāmudrā-sahacara-kara-svastikotsaṅga-vartī ||1685||

lopāmudrā-kaveḥ |

10. samudropālambhaḥ

dūrībhūta-ratiś cirām marakate muktāsu mukta-spr̄haḥ
sānando'smi na cendra-nīla-maṇiṣu tyaktādaro vidrumē |
tvām̄ samsevyā samudra samprati punar dṛṣṭa-svabhāgya-kṣaya-
kṣīṇo'ham̄ sakalārthi-sārtha-sulabhām abhyarthaye śuktikām ||1686||

indradevasya |

pramodād udbāṣpah pulaka-paṭalair arcita-tanuh
śiro dhūtvā dhūtvā kim iti jaladher gāyasi yaśah |
kim etenāsmākam phaṇi-makara-nakra-praṇayinā
namas tebhyo labhyā ya iha guṇa-bhājō'pi maṇayah ||1687||

vaidya-gadādharyasya |

vigarjām unmuñca tyaja taralatām arṇava manāg
ahāmbhāvah ko'yam̄ katipaya-maṇi-grāva-guḍakaiḥ |
dṛṣṭam̄ merau dadyāḥ sa hi maṇimaya-prastha-mahito
mahā-maunah sthairyād atha bhuvanam eva draḍhayati ||1688||

śatānandasya | (Srk 1122)

ajāyantaitasmād amṛta-śaśi-lakṣmī-prabhṛtayah
paritrātāś cendrāt kula-śikhariṇah pūrva-yamunā |
upetā ity evaṁ tava jalanidhe tīram adhunā
vigarjābhīḥ kim naḥ śruti-puṭam aho jarjarayasi ||1689||

saroruhasya |

śrama-parigatair vistīrṇa-śrīr asīti param payah
katipayam itam tvatto'smābhiḥ samudra samīhitam |
kim asi nitarām uktṣubhormiḥ prasīda namo'stu te
pathi pathi śivāḥ santy asmākam śataṁ kamalākarāḥ ||1690||

kamala-guptasya | (Srk 1081)

11. samudra-nindā

grāvāṇo maṇayo harir jalacaro lakṣmīḥ payo-mānuṣī
muktaughāḥ sīkatāḥ pravāla-latikāḥ śaivālam ambha sudhā |
tīre kalpa-mahīruhāḥ kim aparam sarvatra nāmāmbudher
dūrāt karṇa-rasāyanām nīkaṭatas ṛṣṇāpi no śāmyati ||1691||

kasyacit | (Sv 864, Spd 1084, Smv 104.1)

upādhvam tat pānthāḥ punar api saro mārga-tilakam
yad āśadya svecchaṁ viharatha vinīta-klama-bharāḥ |
itas tu kṣārabdher jaraṭha-makara-kṣuṇṇa-payaso
nīvṛttiḥ kalyāṇī na punar avatārah katham api ||1692||

pāpākasya | (Sk 4.97, Smv 31.12, Srk 1069)

yad vīcībhiḥ sprśasi gaganām yac ca pātāla-mūlam
ratnair uddipayasi payasā yat pidhatse dharitrīm |
dhik tat sarvam tava jalanidhe yad vimucyāśru-dhārās
tīre nīra-grahaṇa-vimukhair adhvagair ujjhito'si ||1693||

śubhāṅkarasya | (Spd 1090, Smv 27.14, Srk 1044)

kastvam, ko'pi, kuto'si, ratna-vasates tīrād aham nīradher
labdhām kiṁcana, garjitair badhiratā dṛg-vyāhatiḥ saikataih |
mā khedam kuru tādṛg aurva-dahana-jvālā-valī-duḥsaham
kṣārodam yad upāsyā jīvasi sakhe ślāghyam na tan manyase ||1694||

kasyacit |

dhig udgāmbhīryam dhig amṛtamayatvaiḥ ca jaladher
dhig etad drāghīyah-pṛthulatara-kallola-bhujatām |
yad etasyaivāgre kavalita-tanur dāva-dahanair
na tīrāṇyānī salila-culukenāpy upakṛtā ||1695||

kapāleśvarasya | (Srk 1108)

12. sabāḍava-samudraḥ

lolā śrīḥ śaśa-bhṛt-kalaṅka-malinaḥ krūro maṇi-grāmaṇīr
mādyaty abhram u vallabho’pi satataṁ tat kālakūṭaṁ viṣam |
ity antaḥ-sva-kuṭumba-durnaya-parāmarśāgninā dahyate
gāḍhaṁ vāḍava-nāmadheya-dahana-vyājena vārām nidhiḥ ||1696||

vāṇī-kuṭila-lakṣmī-dharasya | (Srk 1045)

vistāro yadi nedrśo na yadi tad-gāmbhīryam ambhonidher
na syād vā yadi sarva-sattva-viṣayas tādṛg-dayānugrahaḥ |
antaḥ prajvalatā payāṁsi dahatā jvālāvalīṁ muñcatā
ke na syur vāḍavānalena balinā bhasmāvāšeśīkṛtāḥ ||1697||

keśaṭasya | (Smv 27.17, Srk 1210)

dhig vāḍavam̄ dahanaṁ arthitayā vipakṣam
abhyeti yaḥ svajāṭhara-pratipūraṇāya |
dhig vāri-rāśim̄ api yo hi tathāvidhasya
śatror jalair api na pūrayate’bhilāṣam ||1698||

tasyaiva | (Sv 978)

āścaryam̄ vāḍavānalalah sa bhagavān āścaryam ambhonidhir
yat-kāryātiśayam̄ vicintya hṛdaye kampaḥ samutpadyate |
ekasyāśraya-ghasmarasya pibatas ṛptir na jātā jalair
anyasyāpi mahātmano na vapuṣi svalpo’pi toya-vyayaḥ ||1699||

tasyaiva | (Sv 884, Srk 1198)

ayam alaghu-visāri-sphāri-jihvā-kalāpo
jvalati yadi na madhye vāḍavo havyavāhaḥ |
muhur upacita-sāro vāribhir nimnagānām
tribhuvanam̄ api kim na plāvayaty ambu-rāśih ||1700||

dharmapālasya |

13. agastyah

śvāsonmūlita-merur ambara-tala-vyāpī nimajjan muhur
yatrāśīc chumāra-vibhrama-karah̄ krīḍāvarāho harih |
vīcī-vyāpta-dig-antarah̄ sa hi tathā vārām patih̄ pīyate
pītah̄ so'pi na pūritam ca jaṭharam tasmai namo'gastaye ||1701||

śabdārnava-vācaspateḥ || (Srk 1201)

kim brūmo harim asya viśvam udare kim vā phaṇām bhoginah̄
śete yatra harih svayam jalanidheh so'py ekadeśe sthitah̄ |
āścaryam̄ kalasodbhavo munir ayam yasyaika-hastodare
gaṇḍūṣiyati pañkajīyati phaṇī bhṛngīyati śrīpatih̄ ||1702||

kasyacit | (Spd 4025, Smv 109.49, Srk 1209)

ājñām eva muner praṇamya śirasā vindhyācala sthīyatām
atyuccaih̄ padam icchatā punar iyan no laṅghanīyā tvayā |
mainākādi-mahīdhra-labdhā-vasatim̄ yaḥ pītavān ambudhim̄
tasya tvām̄ gilataḥ kapola-phalake kleśo'pi kim jāyate ||1703||

śālūkasya | (Srk 1123)

nindrālur na harih smṛto na gaṇito dagdhavya-viśvah̄ śikhī
tās tā līḍha-vihāyasah̄ kim aparam nālocitā vīcayah̄ |
sadyah̄ saṁmilitāṅguli-traya-puṭe kṣīṇodareṇa vrataiś
citram̄ nah̄ śruti-vibhramo nu muninā pītah̄ sa pāthonidhiḥ ||1704||

kasyacit |

āstām cakṣur idam̄ tiro'ñcati kiyac ceto'pi yad vaibhavair
niśpratyāśamayam̄ mune jalanidhir gaṇḍūṣitah̄ sattapah̄ |
etenaiva virantum arhasi na te gaṇḍūṣa-pānādhikā
kācit khyātir atahparam̄ param asau parjanya-nīvī-vyayah̄ ||1705||

tailapāṭīya-gaṅgokasya |

14. jalām

gāmbhīryam̄ bhaya-dāyi te rasa-vaśān nānātvam apy adbhumām
na sthairyam̄ śirasā dhṛtasya ca mukham̄ durvāram ekāntataḥ |

śaktis te mahato'calān api bhidām netum payo brūhi me
sodaryās tava kim khalā vimajatā labdhās tvayā yad-guṇāḥ ||1706||

keśaṭasya |

svātantryam tava nīca-sarpaṇam atho pātre sthitau neyatā
tac citram prakaṭikaroti kaluṣībhāvo'nyajanyas tava |
sneho hanta tavāntaram na labhate prcchāmi tat tvām payah
śiṣyāḥ kim nu dūrīśvaras tava sakhe kim vā tvadiyo guruḥ ||1707||

tasyaiva |

cāturvarṇya-vihāriṇas tava payah sparśo na garhākarah
pātre satya-kulīnatā na bhavati tval-lāghavād gauravam |
ittham loka-vinindite'pi carite tvām mūrtir īśasya cet
prāyeṇeśvara-bhūṣitasya caritam śaknoti ko gāhitum ||1708||

tasyaiva |

abjām tv abjam athābjā-bhūs tata ito brahmāṇḍa-maṇḍād abhūd
viśvām sthāvara-jaṅgamātmakam idām tvan-mūlam itthām payah |
dhik tvām caura iva prayāsi nibhṛtam nirgatya jālāntarair
badhyante vivaśās tvad-eka-gatayas tvām āśritā jantavah ||1709||

tasyaiva | (Spd 1166, Smv 36.19)

śaityām nāma guṇas tavaiva sahajāḥ svābhāvikī svacchatā
kim brūmaḥ śucitām bhavanti śucayah sparšena yasyāpare |
kim cātaḥ param asti te stuti-padarūp yaj jīvanām dehinām
tvām cen nīca-pathena gacchasi payah kas tvām niroddhum kṣamah ||1710||

tasyaiva | (Spd 1165, Smv 36.20)

15. śaṅkhah

ratnākarāj janir anusṇa-karāvadātā
kāntih svabhāva-kuṭilām kaṭhinaṁ ca vakṣah |
śaṅkhasya dakṣiṇa-gater mahanīyatābhūd
vāmātmanas tad api ca krakaca-prahārah ||1711||

kasyacit |

vidita-dhavalimāsi śrūyamāṇo dhvanis te
ramayati ramaṇīyā janma-bhūḥ sindhu-rājaḥ |
tad api nibhṛtam ekam vācyam asty eva kambo

hṛdaya-kuṭilimānam kas tavāpahnavīti ||1712||

nīlasya |

śaṅkhāḥ santi sahasraśo jalanidher vici-cchaṭā-ghaṭṭitāḥ
paryanteṣu luṭhanti ye dala-śataih kalmāṣita-kṣmā-talāḥ |
ekaḥ ko’pi sa pāñcajanya udabhūd āścarya-bhūtaḥ satām
yah satīvarta-bhara-kṣamair madhuripoh śvāsānilaiḥ pūryate ||1713||

kaviratnasya | (Sv 917, Spd 1119, Smv 29.7)

sambhūtāś ca bhavanti ca pratipadām bhūyo bhaviṣyanti ca
prāyah kambu-nidher na kukṣi-kuhare saṅkhyātigāḥ kambayah |
eko’py atra sa tādṛśaḥ kim abhavat kah pāñcajanyād ṛte
yan-nādena bhavanty amūr bhaya-galad-bhrūṇāḥ surāri-striyāḥ ||1714||

gosokasya |

sindhor uccaiḥ pavana-calanād ucchalaḍbhīs tarāṅgais
tīram nīto hṛta-vidhi-vaśād dakṣināvarta-śaṅkhaḥ |
dagdhaḥ kim vā bhavati na masī veti sandehinibhiḥ
śāmbukābhiḥ saha paricaryān nīyate pāmarībhiḥ ||1715||

anurāga-devasya | (Srk 1118, sucaritasya)

16. maṇiḥ

kanaka-bhūṣaṇa-saṅgrahaṇocito
yadi maṇis trapuṇi pratirudhyate |
na sa virauti na cāpi palāyate
bhavati yojayitur vacanīyatā ||1716||

acalasya | (Sv 898, Srk 1672)

api vajreṇa saṅgharṣam api padbhyāṁ parābhavam |
sahante guṇalobhena ta eva maṇayo yadi ||1717||

vācaspateḥ | (Srk 1485)

samudreṇāntasthas taṭa-bhuvi taraṅgair akaruṇaiḥ
samutkṣipto’smīti tvam iha paritāpām tyaja maṇe |
avaśyam ko’pi tvad-guṇa-paricayākṛṣṭa-hṛdayo
narendras tvām kuryān mukuṭa-makarī-cumbita-rucim ||1718||

kasyacit | (Srk 1073)

na tyājyā jani-bhūmir ity alam iha bhrātar maṇīnām gaṇair
yair evāyam akāri vāridhir adho gatvāpi ratnākarah |
naiṣām atra guṇa-graho na garima-khyātir na vāgha-kramo
jātās te punar anyataḥ kṣiti-bhṛtām mūrdhānam adhyāsate ||1719||

tila-candrasya |

upādātā yāvan na bhavati bhavādrg-guṇavatām
asat-kalpās tāvat tribhuvanam ahārhā api guṇāḥ |
api prāg-daityārer hṛdaya-vasateḥ kaustubha-maṇih
sa kim nāśid abdhau śrutir api kim asya kvacid abhūt ||1720||

dharmādhikaraṇika-rudrasya |

17. marakatam

vaṇīg-adhipate kiṁcid brūmas trapām iha mā kṛthāḥ
katham anibhṛtam keyam rītiḥ pure tava samprati |
marakata-maṇih kāco vāyam bhaved iti saṁsaye
lavaṇa-vanijām yad vyāpārah parīksitm arpitaḥ ||1721||

nārāyaṇābdheḥ |

iha paricitā jāty-andhānām iyam na tavonnatir
guṇa-paricaye cakṣuṣmanto tvayātiviḍambitaḥ |
kr̥paṇa-vanijām alpīkartum guṇāṁs tava kevalam
marakata mr̥ṣā doṣodgāraḥ karisyati duryaśah ||1722||

jalacandrasya |

tyaja nija-guṇābhīmānāṁ
marakata patito’si matsare vaniji |
kācamaner api mūlyam
yal labhase tad api te śreyah ||1723||

kasyacit | (Spd 1104)

durarthaṁ yat kāca-bhrama-bhava-kalaṅkas tvayi kṛto
jagac-cūḍā-cumbin marakata sa kas te paribhavaḥ |
yad asmābhis tūṣṇīṁ sthitam iha tavālocana-pathe
tad-antar-duṣṭūrodara-bharaṇa-dainya-vyavasitam ||1724||

vallaṇasya |

kenāśīnah sukham akaruṇenādarād uddhṛtas tvam
vikretum vā katham upanataḥ kena deśāntare'smin |
asmin vitta-vyaya-bhara-saho grāhakas tāvad āstām
nāsti bhrātar marakata-maṇe tvat-parīkṣākṣamo'pi ||1725||

maṅgalasya | (Spd 1110, Smv 28.11, Srk 1023)

18. nānā-ratnāni

kathaya kim idam jātyā khyātām kim asya varāṭakaiḥ
katibhir athavā labhyam caitat prayojanam asya kim |
pratipadam iti grāmīṇānām gaṇena laghūkṛtam
bata karatale ratnam kṛtvā viśidati vāṇijah ||1726||

vaidya-gadādharaḥ |

sphaṭika-śakalah kim vā neyam śilā kim u saindhavī
kim iti vihita-stambho na syād ayaṁ karakopalaḥ |
iti kathām iha grāmīṇānām akāṇḍa-vikalpanaiḥ
śāśadhara-maṇe yāsyanty ete viḍambana-vāsarāḥ ||1727||

jalacandrasya |

āghrātām paricumbitām pratimuhur līḍham ca yac carvitām
kṣiptām vā yadi nīrasatva-kupiteneti vyathām mā kṛthāḥ |
he māṇikya tavaītad eva kuśalam sākhā-mṛgeṇāmunā
yat tvām tattva-nirūpaṇa-vyasaninā cūrṇī-kṛtam nāśmanā ||1728||

dūnokasya | (Kuval, 153)

jaṭhara-piṭharīm anye vārām-nidher adhiśerate
kathina-maṇayo yeśām chāyā-kalāpa-jitām jagat |
trijagati punaḥ ko'yam kolāhalah kamalāpati-
praṇaya-suḥṛdo ratnasyoccair aho sad-upagrahah ||1729||

gopokasya |

aye muktā-ratna prasara bahir uddyotaya gṛhān
api kṣoṇīndrāṇām kuru phalavataḥ svān api guṇān |
kim atraivātmānam jarayasi mudhā śukti-kuhare
mahā-gambhīro'yam jaladhir iha kas tvām gaṇayati ||1730||

murāreh | (Srk 1019)

19. svarṇam

ete nartita-maulayo guṇa-gaṇa-prastāvanābhīr maṇer
jāyantāṁ vanijo vayam tu kanaka tvat-kīrti-vaitālikāḥ |
te cāmlāna-mukhena hanta bhavatā dāha-cchidā vedanām
aṅgikṛtya narendra-śekhara-sukhāśināḥ kriyante yataḥ ||1731||

jalacandrasya |

stotrāksarāni paṭhitāni balih pranītaḥ
kḷptoñjalir viracito bahuśah praṇāmaḥ |
kim kurmahe tad api hema-nidhe bhavantāṁ
datte na vīkṣitum apīha sa dagdha-yakṣah ||1732||

vaidya-gadādharaḥ |

adayaṁ gharṣa śilāyāṁ dāha vā dāhena bhindhi lauhena |
he hemakāra kanakāṁ ma māṁ guñjāphalais tulaya ||1733||

kasyacit |

dāha-cchedana-nikaṣair
atiśuddhasyāpi re vṛthā garimā |
yad asi tulāṁ adhirūḍham
kāmcana guñjāphalaiḥ sārdham ||1734||

bāṇasya | (Srk 1117)

yad dhṛṣṭāṁ nikāṣopalepya-malināṁ yaṭ ṭaṅkikā-nirdaya-
vyāpāre'py avikāri yač ca śikhini kṣiptāṁ ca na mlāyasi |
etasyāṁ api śuddhi-sampadi tulāṁ āropya yat sādhubhir
guñjābhiḥ sama-kakṣām ity avadhṛtāṁ hā svarṇa kiṁ ceṣyatāṁ ||1735||

balabhadrasya |

20. nadanadyau

keneyāṁ śrī-vyasana-rucinā śoṇa viśrāṇitā te
jāne jānu-dvaya-sajala evābhīrāmas tvam āśīḥ |
vega-bhraśyat-taṭaruḥavano dustarāvarta-vīciḥ
kasyedānīṁ kaluṣa-salilah kūlabhedī priyo'si ||1736||

śatānandasya | (Srk 1509)

ājanma-sthitayo mahī-ruha ime kūle samunmūlitāḥ
kallolāḥ kṣaṇa-bhaṅgurāś ca sahasā nītāḥ parām unnatim |
antaḥ prastara-saṅgraḥo bahir api bhraśyanti gandha-drumā
bhrātaḥ śoṇa na so’sti yo na hasati tvat-saṃpadāṁ viplave ||1737||

amara-simhasya | (Spd 1122, Smv 30.5, Srk 1028)

katipaya-divasa-sthāyini
mada-kāriṇi yauvane durātmānah |
vidadhati tathāparādhāṁ
janmaiva yathā vṛthā bhavati ||1738||

bhojadevasya | (Spd 1124, Smv 30.2, Srk 1110)

neṭrāyāta-patha-vyatīta-payasāḥ sānty eva nadyāḥ śatāṁ
prāyaścittam upācaranti kṛtinaḥ spr̄ṣṭvaiva yāsāṁ payaḥ |
yā dr̄ṣṭaiva punāti viśvam akhilāṁ seyam apunar jāhnavī
vicchinnā kvacid āvilā kvacid atisvalpāmbu-śocyā kvacit ||1739||

umāpati-dharasya |

praśāntāḥ kallolāḥ stimita-maśṇām vāri vimalam
vinīto’yām veśāḥ śāmam iva nadīnām kathayati |
tathāpy āsām tais tais tarubhir abhitas tīra-patitaiḥ
sa evāgre buddhau pariṇamati ruddho’py avinayah ||1740||

kasyacit | (Smv 30.4, Srk 1111, śabdārṇavasya)

21. saraḥ

mañju-svanāḥ śakunayaḥ subhago’vatāro
ramyām ca śādvalam adhas taṭa-pādapānām |
ity ādi sādhu sakalam kamalākarasya
kim tv āvilām janitam ambu navodakena ||1741||

maṅgalasya |

prativipinam anindya-svādu-visphāra-vāri-
pravicarad-uru-patri-vyūha-nirvāha-bhājaḥ |
kati na kati taḍāgāḥ santi kiṁtv asya harīṣa-
pravara vahati kas te mānasasya pratiṣṭhām ||1742||

kasyacit |

vārām dhāraṇam adhvaniṇa-vidhura-cchedāya bhṛṅga-srajām
harṣayāmbuja-saṁcayaḥ sita-garut-prītyai mr̄ṇāla-grahaḥ |
kā vā tasya kathārghitasya saraso yat tīra-janmāpy asau
dūrād eva dṛśoh śramaṇ harati naḥ snigdhāvalokas taruḥ ||1743||

vaidya-gadādharasya |

amīśām uṣṇāṁśoh kiraṇa-nikarāṇām paricayāt
sarās tīkṣṇām mā bhūs tava kila nisargah śiśirimā |
durātmāno hy ete katipaya-payo-bindu-rasikān
nirasyantah pānthāṁs tvayi kim api śoṣām vidadhati ||1744||

umāpati-dharasya |

sa-līlām hamsānām pibati nivaho yatra vimalām
jalām mohāt tasmin sarasi rucire cātaka-yuvā |
svabhāvād garvād vā na pibati payas tasya śakunaiḥ
kim etenoccais tvarām bhavati laghimā vāpi sarasah ||1745||

śakaṭī-yaśa-varasya | (Srk 1070, kasyacit)

22.śuṣka-sarah

niḥsārite’mbhasi kṛṣibala-maṇdalena
kola-vrajaiḥ kavalitāsu mr̄ṇālikāsu |
tīra-drume davahate’dyā sakhe’dhvanīna
śokāya kevalam aloki saras tvayedam ||1746||

vaidya-gadādharasya |

kāsāre mada-matta-vāraṇa-gaṇair ākumbha-magnām payah
pītām yat prabhavoru-vīci-valanair vyāptām samastām jagat |
tasminn eva raveḥ pracaṇḍa-kiraṇa-śrenī-nipītāmbhasi
prāptāḥ pāntha-nakhampacāḥ pratipadaṁ madhyasthalī-bhūmayah ||1747||

mādhavasya |

sthalam pāśair vyāptām prabala-pavanair ambuja-vanām
jalām kṣīṇa-prāyām vivara-śaraṇām cāṇḍaja-kulam |
idānām etasmin sarasi cira-sevā-praṇayinām
vihaṅgānām bhāvī sa khalu puṭa-pāka-vyatikaraḥ ||1748||

kasyacit |

vātaiḥ śīkara-varṣibhiḥ śruti-sukhair hamsāvalī-nisvanair
unnidraiḥ kamalaīḥ payobhir amalair nītvā parāṁ nirvṛtim |
paścāt kṣīṇa-dhanāṁ vahan nija-tanum dhanyo mṛṇālī-cchalād
arthibhyah pradadau navendu-viśadāny asthīni padmākarah ||1749||

bhavyasya | (Srk 1657, kasyacit)

madoṣṇa-prāgalbhyaḍ vana-kari-ghaṭā yatra vimale
mamajjur niḥśāṅkam taṭa-nikaṭa evonnata-karāḥ |
gate śoṣam̄ daivād vara-sarasi tatraiva taralā
baka-grāsa-trāsād viśati śapharī pañkam adhunā ||1750||

madhura-śīlasya | (Srk 1043, kasyacit)

23. pūrṇa-sarah

ghana-samaya-sarah kva bhṛṅga-mālāḥ
smarasi tadā vihagāḥ kva bandhu-vācaḥ |
akaruṇā sahaśoṣinī mṛṇālī
punar api seyam adhasta eva mūrdhni ||1751||

viriñceḥ |

tīvrārka-dyuti-dahyamāna-vapusā dāvānalasyoṣmaṇā
śoṣam̄ dūram upāgatena pathika kleśān muhur mūrcchatā |
bhrāmyad-dīna-dṛṣṭā ṭṛṣṭuratayā kaupīr apo'pīcchatā
majjad-danti patat-patatri sukr̄tair etan mayāptam̄ sarah ||1752||

kṣitiśasya |

āstām eva saro-vareṇya bhavato dugdhoda-labdhāmṛta-
svāda-spardhi saroja-vṛnda-khacitam̄ hamsāvatamsam̄ payaḥ |
sphārollola-suśīta-śīkara-cayāsāra-prasiktānila-
sparśair eva manoharair apagatāḥ saṁtāpa-śoṣa-klamāḥ ||1753||

gosokasya |

yat kūpeṣv api dūra-nihnutā-payo-lešeṣu nītaṁ mano
yat khāteṣv api pañka-durga-salila-stokeṣu dr̄ṣṭih kṛtā |
smeroddāṇḍita-puṇḍarikam̄ asakṛt-kallola-līlā-mayam̄
tvām̄ āśādyā taḍāga samprati sa me śānto nidāgha-jvaraḥ ||1754||

vaidya-gadādharaḥ |

bhekaiḥ koṭara-śayibhir mṛtam iva kṣmāntargataṁ kacchapaīḥ
pāṭhīnais tanu-paṅkapīṭha-luṭhanād yasmin muhur mūrcchitam |
tasminn eva sarasy akāla-jaladenāgatya tac ceṣṭitam
yenākumbha-nimagna-vanya-kariṇām yūthaiḥ payaḥ pīyate ||1755||

chittapasya | (Bp 201, Sv 843, dakṣinātyasya; Spd 777, akālajaladasya; Srk 1059,
dvandūkasya)

24. mīnah

pāṭhīna muñca kundadam yad ihāmbu pītvā
miśram nirantara-patat-taṭa-bhūmi-paṅkaiḥ |
unmajjatas tava patiṣyati komalāyām
gāḍham tanau kurara-cañcu-śara-prahāraḥ ||1756||

vasanta-devasya |

kva śakula-śiśo gambhīrāmbhaḥ saras tava janma-bhūḥ
kva ca nava-jala-krīḍārbambhād iyām taṭa-saṅgatiḥ |
tad iha vivare nītvātmānam kuli-ravi-varjite
vigamaya dinām yāvac cāste bakoṭa-kuṭumbakam ||1757||

bhāskara-devasya |

viṣama-viṣadhara-pragāḍha-ghore
sarasi sarasy api niḥspṛho’si jīve |
śaphara parihibitedam ātma-deha-
sthitim anucintayataḥ kva nāsti saukhyam ||1758||

kavi-cakravartinaḥ |

śaphara saṁhara cañcalatām imām
ciram agādha-jala-praṇayī bhava |
iha hi komala-vañjula-jālakē
vasati duṣṭa-bakoṭa-kuṭumbakam ||1759||

abhinandasya |

saroratnād asmāt saphara tava tīrāvataraṇa-
praṇālī-saṁcāra-vyasānam aśubham te katham abhūt |
aho mugdhedānīm nija-durupacāra-vyavasitām

kuvenī-baddhaḥ sann anubhava daśām utphalasi kim ||1760||

kasyacit |

25. sarpaḥ

chidrānusāra-nipuṇatvam idam tvadīyam
dṛṣṭvā gatau kuṭīlatām vadane viṣam ca |
manye sarīṣrā bhavānucitam manusya-
prāṇāpahāra-viṣaye vidhinā niyuktah ||1761||

kasyacit |

etasya jāṅgulika nārpaya mantradarpād
āsyे nijāṅgulimayam khalu ko’pi sarpaḥ |
atraiva yasya viṣameṇa viṣeṇa dagdhās
te tvādṛśā nirasavah patitāḥ sahasram ||1762||

nācokasya |

yad vīkṣase śikhim agni-bhuvaḥ sahelaṁ
yad vā vilokayasi tārkṣyam avajñayaiva |
līḍhauṣadhi-parivṛḍho’si yadṛcchayā tad
vandāmahe hara-bhujaṅga tavaiva janma ||1763||

vadiya-gadādharasya |

alam abhimukhair baddhair bhogair alam bhramibhir
dṛṣor alam aviralair garjodgārair alam viṣa-vṛṣṭibhiḥ |
kim iha bhujagāḥ kopāvegair amībhīr amudritair
nanu bhagavatas tārkṣyasyaite vayam stuti-pāṭhakāḥ ||1764||

tasyaiva |

kṣudrāḥ te bhujagāḥ śirāṁsi namayaty ādāya yeṣām idam
bhrātar jāṅgulika tvad-ānana-milan-mantrānubiddham rajah |
jīrṇas tv eṣa phaṇī na yasya kim api tvādṛg-guṇīndra-vrajā-
kīrṇa-kṣmātala-dhāvanād api bhajaty ānamra-bhāvam śirah ||1765||

umāpati-dharasya |

26. bhekah

api nadatha nikāmāṁ dardurāḥ kiṁ suvarṇa-
dyuti-bharam upanītā nūtanair vāri-pūraiḥ |
ayam acira-vināśī śocanīyas tu bhāvī
sa ciram avaṭa-sīmni prācyā eva krayo vah ||1766||

nākokasya |

iyat pṛthvī-mātrāṁ tad anu ca nabho-maṇḍalam iyad
iyān pātālānto jalam api pṛthivyām iyad iti |
iti jñātvā kūpe vidita-viṣayo nāyam aparah
param mugdho bhekah prabalaṭara-rāvāṁ prakurute ||1767||

jayanandinaḥ |

kiṁ nāma dardura duradhyavasāya sāyam
kāyam nipīḍya ninadaṁ kuruṣe ruṣeva |
kiṁ tāni kelir asitāni sita-cchadānām
ākarṇya karṇa-madhurāṇi na lajjito’si ||1768||

kasyacit | (Smv 36.49)

śrutvā kumbha-bhuvo muner iha durācāraṁ kam apy adbhitam
sindhōr andhukūṭumbi dardura-kulam harṣad idam dhyāyati |
gāmbhīryād yadi te na bibhyati na vā trasyanti bhekī-śisor
atrāgatyā sukham vasantu timayo jātānukampā vayam ||1769||

jalacandrasya |

bhekena kvaṇatā saroṣa-paruṣam yat kṛṣṇa-sarpānane
dātum karṇa-capeṭam ujjhita-bhiyā hastah samullāsitaḥ |
yac cādhomukham akṣiṇī vidadhatā nāgena tūṣṇīṁ sthitam
tan manye viṣa-mantriṇo bhagavataḥ kasyāpi līlāyitam ||1770||

tasyaiva | (Sv 1019, Spd 1177)

27. padmam

darpotseka-bhṛtāṁ asādhu caritāṁ prāyeṇa lakṣmī-bhṛtāṁ
āmūlāṁ guṇa-saṅgrahāt tu nalina tvac-ceṣṭitāṁ kiṁ stumah |
yac chuske sarasi prayāsi vidaśāṁ saṁvāsa-maryādayā

sampūrṇe kamanīya-komala-dalam bhāsi pravrddhāṅkuram ||1771||

vasanta-devasya |

kāsāra-śoṣīṇi navodaya-māna-mugdha-
sad-vartikā-nivaha-dāhini dāruṇe'pi |
madhyandinoṣṇa-kiraṇe pratipanna-sakhya-
smeram sukham jayati citra-caritram abjam ||1772||

yogeśvarasya |

dhik kurmo'sya madhuvratasya caritam doṣātanīṁ durdaśāṁ
drṣṭvā yaś tava padma-ṣaṇḍa-kumudair dhatte rahas tāṇḍavam |
ślāghyas tam punar eka eva yad iha prātah samabhyāgate
tāny evollasitāni saiva sakhitā tac caiva koṣārpaṇam ||1773||

vaidya-gadādharasya |

atraiva sarasi jātam vikasitam
atraiva nirbharam nalinaih |
kāla-vaśā-gata-tuhinair
vilinam atraiva hā kaṣṭam ||1774||

kasyacit |

kāntis te yadi nirmalā yadi guṇā lakṣmīr yadi sthāyinī
mā gāḥ padma madam tathāpi galitā hy ete śarad-vāsarāḥ |
saṁsparśena tuṣāra-vāri-prsatām ālūna-mūrteḥ saro-
madhye'traiva varāṭakena bhavataḥ stheyam punah kevalam ||1775||

umāpatidharasya |

28. bhramarah

śākhini śākhini kusumam
kusume kusume madhukara-kulāni |
viralam san madhu kusumam
viralo rasa-tattvavin madhupah ||1776||

vīrasya |

anyāsu tāvad upamarda-sahāsu bhṛṅga
lolam vinodaya manah sumanolatāsu |
mughdām ajāta-rajasam kali-kāma-kāle

vyartham̄ kadaṛhayasi kiṁ nava-mallikāyāḥ ||1777||

vidyāpateḥ | (Kuval. 89, Dr. under 4.33, Sd. 3.177)

madhukara-gaṇaś cūtaṁ tyaktvā gat nava-mālikām
punar api gato raktāśokam̄ kadamba-taruṁ tataḥ |
tad api sucirām̄ sthitvā kunde prayāti saroruhaṁ
paricita-guṇa-dveśī loko navam̄ navam̄ īhate ||1778||

kasyacit | (Sv 740, Spd 829)

yenāmodini kesarasya mukule pītaṁ madhu svecchayā
nītā yena niśā śāśānka-dhavalā padmodare śāradī |
bhrāntam̄ yena mada-pravāha-maline gaṇḍa-sthale dantinām̄
so'yaṁ bhṛṅga-yuvā karīra-viṭape badhnāti dṛṣṭim̄ kutah ||1779||

kasyacit | (Spd 837)

aśoke śokārtah̄ kim asi bakule'py ākula-manā
nirānandaḥ kunde saha ca sahakārair na ramase |
kusumbhe viśrambham̄ yad iha bhajase kaṇṭaka-śatair
asāndigdham̄ dagdha-bhramara bhavitāsi kṣatavapuh ||1780||

kasyacit | (Srk 1074)

29. svarga-bhramarah̄

mīlantu pañkaja-vanāni dalantu vṛksāḥ
śuṣyantu dāna-saritaḥ kariṇām̄ kapole |
te'mī vayaṁ madhuliho bhagavān̄ sa yebhyāḥ
pātum̄ samarpayati gaṇḍa-taṭam̄ gajāsyah̄ ||1781||

vaidya-gadādharaśya |

nandana-janmā madhupaḥ surataru-kusumeṣu pīta-makarandah̄ |
vaivāda-vanim̄ upetaḥ kauṭaja-kusumeṣu samīhate vṛttim̄ ||1782||

kasyacit |

chāyā-śītalitāt sa-kāñcana-śilotkhelat-kṛtārthārthinas
tat-tan-nirmita-citra-mañjari-gṛhāt krīḍāmilat khecarāt |
ghrātvāpy adbhuta-saurabhoru-lahariḥ kalpa-drumān̄ naiva yad
vegād dhāvati mañju guñjati param̄ tat ko'yaṁ indindaraḥ ||1783||

ballanasya |

anabhilaṣataḥ śrī-līlābje parāga-vilepanam
tridaśa-kariṇah pātum dāna-pravāham avāñchataḥ |
tridaśa-sumano-gandhāsaktiṁ vimuktavataḥ
sakhe bata khalu śivā samuṭṭasya dvirepha tava sthitih ||1784||

maṅgalasya |

nirānandaḥ kaunde madhuni vidhuro bāla-bakule
rasāle sālambo lavam api lavaṅge na ramate |
priyaṅgau nāsaṅgam racayati na cūte vicarati
smaran lakṣmī-līlā-kamala-madhu-pānam madhukarah ||1785||

chittapasya | (Sk 1.81, Smv 19.8)

30. paṅkaja-madhupah

tval-līlā-taralena matta-kariṇā rugne ca padmākare
prāṇas te yadi vallabhās tad api kim niṣpaṅkajā medinī |
dūrikṛtya tu paṅkajam madhupa he tasyaiva yad gaṇḍayor
dānāmbhau nirato si tad vayam aho vaktum ca lajjāmahe ||1786||

jalacandrasya |

hutāśa-jvālābhe sthitavati ravāv asta-sikhare
pipāsuḥ kiñjalkam praviśati sarojam madhukarah |
tad-antaḥ-saṁrodhaṁ na gaṇayati sandhyā-samaya-jam
jano'rthī nāyāsam gaṇayati kilaikānta-trṣitah ||1787||

kasyacit | (Sv 1917)

vigalatu nāma madhūkam
pariṇatim abhyetu hanta sahakārah |
na madhu-daridro madhupah
śaṅke paṅkeruhe jayati ||1788||

jahnoḥ |

amīśām āmoda-praṇaya-subhagam samgatam abhūt
prasūnair unnidraiḥ saha bahubhir eva prativanam |
udanyā na kvāpi vyaramad aravinde param amī
pibanti svacchandam rasam udaraopūram madhuliḥah ||1789||

śāṭokasya |

iha parimalo yatra vyakto na tatra madhu-śriyo
madhu samadhikam yasmin tasmin na gandha-samṛddhayah |
iti maru-vakam nindād apeta-kutūhalah
kamalam adhikam smāram smāram viṣidati ṣatpadah ||1790||

umāpatidharasya |

31. cūta-bhramaraḥ

dhanyas tvam sahakāra samprati phalaiḥ kākān śukān pūrayan
pūrvam tu tvayi mukta-mañjari-bharonnidre ya indindarah |
ākrīḍann aniśam sa naiti phalitam yat tvām vikaśaika-bhuk
tad-dharmo'sya phalāśayā paricayah kalpa-drume'py asti kim ||1791||

vallabhasya | (Srk 1103)

niścettum makaranda-bindu-janitānandāravindākara
krīḍā-niḥspṛhayālu-mānasatayā mandāyamānādarah |
sphārodgacchad-apūrva-mañjari-bhara-prādurbhavat-saurabhām
śraddhālur na kathām prayātu sahasā mākandam indindarah ||1792||

tasyaiva |

ayam iha mugdho madhupah pariḥṛta-sahakāra-mañjari-puñjah |
asaralam arasam asāram śākhoṭaka-viṭapam anusarati ||1793||

kasyacit |

svādayantu ciram nāma kokilāś cūta-korakān |
tādṛk parimalam vetti yadi dhanyo madhuvrataḥ ||1794||

vasukalpasya |

vasante santy eva prativanam anidrālu-sumano-
manojñā-prārambhā madhura-madhu-sambhāra-suhṛdaḥ |
parolakṣā vṛkṣāḥ param iha rasaleṣu rasikāḥ
sa-līlām rolambah pibati madhu-sāram sarabhasah ||1795||

vanamālinah |

32. ketakī-bhramaraḥ

tvam tyaktvā makaranda-mandiram amum phullāravindākaram

cumban nūtana-ketakīṁ pratimuhur yat kaṇṭakaiḥ kīlitah |
udbhṛāntasya malīmasasya mukharasyonmatta-cittasya te
re re cañcala-cañcarīka tad idam karmānurūpam phalam ||1796||

ajjokasya |

tyaktvā saroja-madhu-pāna-rasam ca ramyam
yad dhāvito’si kusumam prati ketakīnam |
asyaiva te phalam aho anayasya bhūtam
kim khidyase madhupa kaṇṭaka-viddha-paksah ||1797||

kasyacit |

patrāṇi kaṇṭaka-sahasra-durāsadāni
vārtāpi nāsti madhuno rajasāndhakāram |
āmoda-mātra-rasikena madhuvratena
nālokitāni tava ketaki dūṣaṇāni ||1798||

sarasvatyāḥ | (Spd 1012)

hitvā tan-madhu-sadma-padma-vipinam saurabhyā-mātrāhṛtaḥ
kim re bhrṅga mudhaiva dhāvasi madhu-pratyāśayā ketakīḥ |
etāḥ kaṇṭaka-koṭi-saṅkāṭa-dalad-donī-puṭotpīḍitam
garbham bibhrati dhūli-jāla-kalilair āpūritam keśaraiḥ ||1799||

narasiṁhasya |

āmodo bahalaḥ śaśāṅka-kiraṇa-cchāyo dalānām cayo
mṛdvī keśara-saṁhṛtit malayaja-kṣodopamā reṇavah |
ketakyāḥ kusumasya sādhu sakalam doṣas tv ayan kevalam
biddhā na praviṣanti yan madhuliho dvāri sthitaiḥ kaṇṭakaiḥ ||1800||

kasyacit |

33. parvataḥ

kailāsa re paśupati-sthiti-pātra-mātra-
saṁrūḍha-garvam iha parvata santyajāśu |
dṛṣṭo’si kim nahi sa-līla-samutthitaika-
paulastya-hasta-kamalopari puṣkarābhāḥ ||1801||

dāmodarasya |

murārātir lakṣmīṁ tripura-vijayī śīta-kiraṇam

karīndram paulomī-patir api ca lebhe jala-nidheḥ |
tvayā kīm tal-labdham kathaya mathito mandara-gire
śaranyaḥ śailānām yad ayam adayam ratna-nilayah ||1802||

kāmadevasya | (Spd 1068)

dṛṣṭā na dviradāvalī na camarī-pucchānilah sevito
naivāsādi kadāpi mauli-savidhe chatrāyamāṇah śaśī |
nītāḥ kṣauṇi-bhrto na pāda-padavīṁ dhig daivam ambho-nidhau
magnasyaiva girīndra-putra bhavato maināka yātām vayaḥ ||1803||

vaidya-gadādharaḥ |

ekasyāyam udeti mūrdhani girer anyasya caiva kramād
astām yāti kalānidhis tad anayor astāḥ praśasto’calāḥ |
ko nāmodayinām karoti na śiro-māṇikyam astām punar
yātām yaḥ kurute bhavān iva sa duṣprāpo’yam uccaiḥ śirāḥ ||1804||

puṇḍarīkasya | (Spd 1079, Smv 36.15)

dhvāntāskandita-loka-locana-jagaj-jīvātu-mud-gatvarām
sūraṁ mūrdhni dadhātu pūrva-śikhārī naivātra citrodayaḥ |
prāptās tam divase gatāyuṣi parikṣīṇāṁśum etām punaḥ
kurvan mauli-gatām karoti caramāś citram dharitri-dharaḥ ||1805||

mudrāṅkasya |

34. malayah

kim tena hema-giriṇā rajatādriṇā vā
yatram sthitā hi taravas taravas ta eva |
vandāmahe malayam eva yad-āśrayeṇa
śākoṭa-nimba-kuṭajā api candanāni ||1806||

kasyacit (Sv 1006)

campaka-taruṇā sārdhaṁ
spardhā śākoṭakasya yuktaiwa |
asmin malaya-mahī-bhṛti
sarve kila candanām taravaḥ ||1807||

muṣṭikasya |

mātaṅgāc chataśaḥ puṣāṇa śataśo vyālī-sutān saṁvṛṇu
prīṇīthāḥ śataśas tu gaṇṭa-dṛṣadāḥ śrīkhanḍa-śailecchayā |

āsvarga-sthalam āmahītalām athāpātālam āviśkṛtām
tvat-kīrtis tu na candana-kṣitiruhād anyah samālokyate ||1808||

bhaṭṭa-vetālasya |

bhrātaś candana-śaila muñca jaḍatām vistārayan saurabham
gacchann eva vilāsibhir marud ayam nirvājam ālingyatām |
tiṣṭhann eva paṭīra-koṭara-darī-darvī-karottambhita-
sphārotphulla-phaṇā-sahasra-culuka-grāsena nirvartyate ||1809||

kasyacit |

itas tāvan netre valaya malayādre nidhir apām
apāras tvat-pāda-praṇaya-paratantra nivasati |
athātmānam kim na smarasi kula-śailam kim ayaśah
patākā sarpaughaiḥ pratiśikhari-śākhāsu vahasi ||1810||

vasukalpasya |

35. śarabhaḥ

unmukta-krama-hāri-śaila-śikharāt krāmantam anyo dharaḥ
ko’tra tvām śarabhī-kiśora-pariṣad-dhaureya dhartum kṣamāḥ |
tasmād udgama-keli-laṅghana-kalād urvī-talād udvraja
tvad-vāsāya sa eva kīrti-kanaka-jyotsno girīṇām patiḥ ||1811||

vallaṇasya | (Srk 1056)

yasyānuddhura-gandhavāta-kaṇikātaṅkārti-nānā-darī-
koṇodaṅcad-uro-nigūhitā-śiraḥ-pucchā harīṇām gaṇāḥ |
dr̥pyad-durjaya-gandha-sindhura-jayotkhātena kā me stutih
smero’yam śarabhaḥ parām hṛdi ghṛṇām āyāti jāta-smayah | ||1812||

tasyaiva | (Srk 1046)

api mṛgapatinā karīndra-kumbha-sthala-
dalanodgata-pauruṣeṇa yasya |
bhaya-cakita-dṛśā pranaṣṭam uccaiḥ
sa hi śarabhī-kula-rāja-cakravartī ||1813||

mādhavasya |

yah pṛthvī-valayeṣu virkama-kathā-sīmāsthitiḥ lāghava-
krīḍā-nyak-kṛta-mārutir mṛgapater niḥsīma-darpa-jvaraḥ |

tādṛk tādṛg uḍañcad-añcita-cayair āścarya-kārī diśām
īśānām sarabhaḥ kathaṁ sa hi bhaved arvāg girām gocaraḥ ||1814||

makarandasya |

nakha-jyotsnā-guccha-snapita-gaja-gaṇḍa-sthala-bhidām
mr̄gendrāṇām jetus tava samara-bhūmiṣu śataśah |
hate vā nīte vā bata laghutarām śocya-padavīm
śunīnām nāthe'smin sarabha rabhasasyānavasarah ||1815||

kasyacit |

36. simhah

mr̄gendram vā mr̄gārim vā harim vyāharatām janah |
tasya dvayam api krīdā krīdā-dalita-dantinah ||1816||

kasyacit | (Spd 901)

kim jātair bahubhiḥ karoti harinī putrair akārya-kṣamaiḥ
putreṇāpi vanāntare vicalatā yaiḥ sārdham utrasyati |
ekenāpi karīndra-kumbha-dalana-vyāpāra-śaktātmanā
simhī dīrgha-parākrameṇa balinā putreṇa garvāyate ||1817||

bhānoḥ |

utkrāntām giri-kūṭa-laṅghana-sahām te vajra-sārā nakhās
tat-tejaś ca tad ūrjitaṁ sa ca nagonmāthī ninādo mahān |
ālasyād avimuñcatā giri-guhām simhena nidrālunā
sarvām viśva-jayaika-sādhanam idām labdhām na kiṁcit kṛtam ||1818||

kasyacit | (Srk 1035)

visraṁ vapuḥ para-vadha-pravaṇāṁ ca karam
tiryaktayaiva viditaḥ sad-asad-vivekaḥ |
itthām na kiṁcid api cāru mr̄gādhipasya
tejas tu tat kim api yena jagad-varākam ||1819||

vasundharasya | (Srk 1091)

asamjnāḥ khalv ete jala-śikhi-maruddhūsa-nicayāḥ
prakṛtyā garjanti tvayi tu bhuvanām nirmada-madah |
prasīda prārambhād virama vinayethāḥ krudham imām
hare jīmūtānām dhvair iyam udīrṇo na kariṇām ||1820||

amara-simhasya | (Srk 1071)

37. simha-sāvah

nābhystam ākramaṇam aṅkuritā na dāṁṣṭrā
sphītam na varṣma nakharair drāḍhimā na labdhah |
nādas tathāpi mṛdūr eva sa ko’pi simha-
śāvasya yena vimadāḥ kariṇo bhavanti ||1821||

samprāpya keśari-kiśoram aranyam etad
ity udbhayam bhramati yūtham anekapānām |
eso’py ajāta-satamarīsa-taṭam vidhūya
tan māṁsa-gṛdhnu-rasato’pi nakhān niyuṇkte ||1822||

vyādhūyāṁsāvanudita-saṭau tāra-mañju dhvanantah
pāṇī nātisphuṭa-kararuhau grāvṇī kaṇḍūyamānāḥ |
cakṣuh kopāt kuṭilam arūṇam bibhrataḥ simha-sāvā
diṣṭyā caṇḍa-dhvanita-jaladarī vyoma nirbhālayanti ||1823||

anudita-saṭavāṁsau nātisphuṭāḥ karajāṅkurā
daśana-mukulodbhedah stoko mukhe mṛdu garjitam |
mṛga-pati-śiśor nāsty adyāpi kriyā sva-kulocitā
mada-kṛta-mahā-gandhasyāndhyam vyapohati dantinām ||1824||

tasyaiva |

hamho simha-kiśoraka tyajasi cet kopam vadāmas tadā
hatvaivam kariṇām sahasram akhilam kiṁ labdham āyuṣmatā |
ittham kartum ahaṁ samartha iti ced dhiṁ mūrkha kiṁ sarvato
nālām plāvayitum jagaj-jala-nidhir yad dhairyam ālambate ||1825||

vīrya-mitrasya | (Srk 1060)

38. jarat-simhah

śaktir nākramaṇasya danta-nakharam tūnmūla-māṁsāvali-
glānam locanam andham uddhata-bali-vyāsaṅga-śīrṇam vapuh |
tad bhoḥ krīḍata kuñjarādhipatayah svacchandam antar mṛgāḥ
kampam muñcata keśarī vidhi-vaśāt prāpto jarā-durduśām ||1826||

nākokasya |

nabhasi caratām abhodānām niśamya ravaṁ manāg

anibhṛta-guru-dhvānair yasya prabhinnam abhūj jagat |
bata pariṇataḥ kālah ko'yam kareṇu-ghaṭāhata-
kṣitiruham aṭat kārān pārśve śṛṇoti sa keśarī ||1827||

vaidya-gadādharasya |

vadanam adaśanam ślathā nakhānām
pariṇatir asthira-ghargharo ninādah |
iti vahati daśāpadam mrgendre bata
kalabhair upabhuṣyate taṭiyam ||1828||

tasyaiva |

yan-nidrālasa-kaṇṭha-nāda-kalikām śrutvaiva dūrād itaḥ
pratyekam sa hi mūrcchayā nipatito gandha-dvipānām gaṇah |
tasyaivādyā mrgādhipasya purataḥ pronmukta-caṇḍa-svanā
niṣkampam vicaranti durdura-vasāpānonmadāḥ pheravāḥ ||1829||

gosokasya |

āstām tāvad asīma-pauruṣa-juṣah saṁmānitāty-adbhuta-
prārambhābhyaḍhika-kriyasya sa khalu prācyah pracāro hareḥ |
jīrṇasyāpi ca vindhya-kandara-darī-dvārāvatārākṣamair
aṅgair aṅga-bhṛto dalanti darato gandhena gandha-dvipāḥ ||1830||

vallaṇasya |

39. gajah

akasmād unmatta praharasi kim adhva-kṣiti-ruham
hradam hastāghātair vidalasi kim utphulla-salilam |
tadā jānīmas te karivara madodgāram asamām
saṭām suptasyāpi sprśasi yadi pañcānana-śiṣoh ||1831||

nārāyaṇasya | (Srk 1072)

tāpo nāpagatas ṭṛṣā na ca kṛṣā dhautā na dhūlī tanor
na svacchandam akāri kanda-kavalah kā nāma kelikathā |
dūronmukta-kareṇa hanta kariṇā sprṣṭā na vā padminī
prārabdho madhupair akāraṇam aho jhaṅkāra-kolāhalah ||1832||

ācārya-gopīkasya | (Spd 923, Smv 23.10)

eṇa-śrenīḥ śaśaka-nikaraḥ śallakīnāṁ kadambāṁ
kola-vyūhaḥ spr̄ṣati sukhitāṁ yatra tatrāpi kuñje |
ko nāmāśmin bata hatavane pādapas tādṛg uccair
yasya cchāyā-mayam adhivasaty uṣṇa-rugno gajendraḥ ||1833||

kasyacit |

madhye-vindhya-vanāṁ sa-līla-vasatiḥ svacchanda-sat-padminī-
kandair yasya sadāśitāṁ bhava-vidhiḥ krīḍā-kariṇyah śatam |
talpāṁ śaivalinī-dalāni milito daivān marūṇāṁ taṭe
jihmas tāmyati saṁsmarann anudināṁ vindhyāṁ sa gandha-dvipah ||1834||

narasimhasya |

jighrksur vā muktāṁ daśanam athavā hanti kariṇāṁ
sa cāṇḍāla-vyādho gaṇayati na lābhāpacayitāṁ |
purāṇah pratyagram phalam iha hi vikrīya katicit
sa nāgendro jīvan kati kati na lakṣāṇi labhate ||1835||

tripurāri-pālasya |

40. vanya-gajah

iha vyādha-vyūhaḥ paṭu-ghaṭita-yantra-praharaṇo
mr̄gendrāṇāṁ valgat prakhara-nakharāṇāṁ kulam iha |
ihālaṅghyah śailo bahalatara-paṇkā sarid iha
pradipto'gnir madhye-vanam ahaha kaṣṭam kari-pateḥ ||1836||

kasyacit |

karin mā garjoccair mūga-patir ihāste'tinikaṭe
na dr̄ṣṭas tvarān daivād apasara sudūrami drutam itah |
na kiṁ paśyasyagre khara-nakhara-nirdārita-kari-
prakīrṇāsthī-śrenī-dhavalitam imam śaila-kaṭakam ||1837||

saṁgrāma-candrasya |

etasmin ghana-baddha-sampadi vanotsaṅge navāptośmabhiḥ
svacchandāṁ gamitaḥ sukhena katibhiḥ kālo na dantāvalaiḥ |
dhig jāto'si tadātra dagdha-samaye dantin yadā nodakam
no vṛkṣā na ṭṛṇāni kevalam ayanā dāvānalāḥ krīḍati ||1838||

vaidya-gadādharasya |

he nāgendra pulinda-pattanam itah pārśve sudūre girir
valmīkasya na kasyacit tava padāropān na rūpāntaram |
vanyā-magna-kareṇu-kāruṇikatām āsthāya māsthāḥ sthalīr
mā lumpanti purā purāṭṭa-vinaṭṭa-pūroccayā vīcayah ||1839||

taila-pāṭīya-gāṅgokasya |

mada-salila-kṛtāndhyaiḥ ṣaṭpadair jāta-lila
vraja gaja vanam anyac caṇḍāśākhi-prakāṇḍam |
iha bahala-palāśoddāma-ramye tavāsau
na khalu kadala-ṣaṇḍe gaṇḍa-kaṇḍū-vinodah ||1840||

guroḥ |

41. matta-gajah

gale pāśas tīvraś caraṇa-yuga-yugme ca nigado
dṛḍhah kaksā-bandhaḥ śirasi śrī-ghātah kharatarah |
naraḥ skandhārūḍho bata ramaṇa-yogye’pi samaye
na jānīmo mūḍha dvirada-vara kasmāt tava madah ||1841||

laṅga-dattasya | (Spd 931)

ayam dūra-bhrāntah paṭutara-pipāsā-kula-manāḥ
kapole te matta-dvipa nipatitah ṣaṭpada-yuvā |
tvam apy etāṁ pīna-śravaṇa-dara-dolā-vyasanitāṁ
vimuñca svācchandyād apanayatu tāvat ṭṛṣam imām ||1842||

surabheḥ |

nīvāra-prasavāgra-muṣṭi-kavalair yo vardhitah śaiśave
pītam yena sarojinī-dala-puṭe homāvaśiṣṭam payah |
taṁ dānāvasare tu matta-madhupa vyālola-gaṇḍam gajam
sānandaṁ sabhayam ca paśyati muhur dvāre sthitā tāpasah ||1843||

manokasya | (Sv 637, Spd 918, Srk 1689)

dāna-klinna-kaṭasya kuñjara-pateḥ svacchanda-saṁvardhanaiḥ
kṣiyante yadi koṭayo’py apacayah kim tena bhūmī-bhujām |
yenaikena raṇāṅgaṇa-praṇayinā nirjitya śatroph padam
dīyante nija-nāyakāya vasudhā-cakrādhipatyā-śriyah ||1844||

vāsudeva-senasya |

grāmyām agre kareṇum svayam upanayatā yena baddho’si pāśair

yena ksun̄ṇam̄ śiras te sr̄ṇibhir amasr̄ṇair yena bāhyah kṛto’si |
tat-pādāṅguṣṭha-saṁjñā paravaśa-hṛdayo draṣṭu-kāmān amantūn
jantūn abhyeṣi hantūm tvam asi gajapate satyam eko madāndhah ||1845||

umāpati-dharasya |

42. paṅka-patita-gajah

dūrād eva karañja-sarja-sarala-prāyān vtlokya drumān
kṣut-kṣāmo vikalāḥ karī kṣiti-bhṛtaḥ pādāntike prasthitāḥ |
mohād āgata eva nirbhara-darī-durge nirālambano
nirmagnāḥ kim ayam karoti bhagavān yasya pratīpo vidhiḥ ||1846||

śaṅkara-devasya |

yal-lilā-mada-medurā madhuliho yad-danta-kānti-tviṣah
śitāṁśoh śriyam āvahanti gamanād bhraśyanti yasyācalāḥ |
jānīmaḥ kim akāṇḍa-caṇḍima-guṇān daivasya yena kṣaṇān
magnāḥ kāsara-keli-paṅkila-taṭopānte sa dantābalaḥ ||1847||

śālukasya |

raṭitam anucitam te kaḥ karāspāla-kālaḥ
pracalitam atimātram gātra-nirmajjanāya |
katham api patitas tvam dustare paṅka-rāśau
kuru kari-vara dhairyam̄ durjayā daiva-rītiḥ ||1848||

pāmpākasya |

kareṇur nāhūtā nija-kavala-bhāga-praṇayinī
na cāmr̄ṣṭah snehāt kara-kisalayenāpi kalabhaḥ |
sa yenāsau darpāt pratigaja-jigīṣā-rabhasataḥ
krudhā dhāvan magno hrada-payasi kaṣṭam kari-patiḥ ||1849||

tripurāri-pālasya |

na paśyati evāśāḥ śrayati na viṣādam̄ na manasā
saumddhāre śaktam̄ bhuvi kam api nānyam̄ gaṇayati |
sa jambāle magno nija-garima-gambhīra-rabhasa-
sphurad-romodbhedah ślathayati karī jīvana-rasam ||1850||

tasyaiva |

43. baddha-gajah

re revā-taṭa-keli-lampaṭa-vapḥ śokam vṛthā mā krthāḥ
kumbhin kumbha-samāhṛtaṁ piba payo bandhyaiva vindhya-smṛtiḥ |
tābhīḥ kānana-kuñjarībhīr adhunā daivena dūrikṛto
vellat-pallava-śallakī-vana-latā-kuñjeṣu te vibhramah ||1851||

kaṇkaṇasya |

ghāsa-grāsaṁ gr̄hāṇa tyaja gaja-kalabha prema-bandham karinyāṁ
pāsa-granthi-vraṇānāṁ aviratam adhunā dehi paṅkānulepam |
dūribhūtās tavaite śavara-vara-vadhū-vibhramodbhrānta-drṣṭā
revā-tīropakaṇṭha-cyuta-kusuma-rajo-dhūsarā vindhya-pādāḥ ||1852||

bharṭ-menṭhasya | (Sv 640, hastipakasya; Spd 928, kasyacit)

tyakto vindhya-giriḥ pitā bhagavatī māteva revā-nadī
te te sneha-nibandha-bandhura-dhiyas tulyodayā dantinah |
tval-lobhān nanu hastini svayam idam bandhāya dattam vapus
tvam dūre dhriyase lūṭhanti ca śirah-pīṭhe kāthorāṅkuśāḥ ||1853||

tasyaiva |

no manye dr̄ḍha-bandhana-kṣatam idam naivāṅkśodghāṭanāṁ
skandhārohaṇa-tāḍanāt paribhavaṁ naivānya-deśāgamam |
cintām ye janayanti cetasi param smṛtvā sva-yūthām vane
simha-trāsita-bhīta-bhīru-kalabhā yāsyanti kasyāntikam ||1854||

pāmpākasya | (Spd 934)

ayi kṣudro mābhūn mati-mahima-garvo manasi vah
karī yāto bandham yad iha vinayas tatra vijayī |
ayam krodhādmātas tyajati vinayam cen mada-vaśāt
tataḥ skandhāvāram na kim akhilam evākulayati ||1855||

tripurāri-pālasya |

44. mṛgah

śānte'pi svayam eva dāva-śikhini krūram kirātādhipe
cāpaṁ saṅkalayaty api ślathayati vyādhe ca tām vāgurām |
sāraṅgasya na paśyataḥ sahacarīm udbhinna-bāspāmbhaso
nirdagdham vapur āhatāni parito marmāṇi rugṇā gatiḥ ||1856||

jalacandrasya |

nādatse haritāñkurān kvacid api sthairyam na yad gāhase
yat paryākula-locano’si karuṇam kūjan diśah paśyasi |
daivenāntarita-priyo’si hariṇa kṣāmo’si yat pratyaham
pradadri pratikānanam pratinadi prayūṣaram dhāvasti ||1857||

keśaṭasya | (Srk 756)

vanyaiḥ prāṇini kānaneṣu hariṇas tad-gātra-vairī nijaḥ
krūro’raṇya-patis tad atra śaraṇam sānto’sty adūre muniḥ |
ity asminn upasedivān ayam asāv asyaiva durdaivato
mā bhaiṣir iti bhāṣanē’py akaruṇo jāto’tha vācamyamaḥ ||1858||

ratnamāliya-puṇḍrokasya |

nāsanne’pi dadāti śaṣpa-vipine kṣame dṛśau na ksipat�
accāccheṣu ca nirjhareṣu rasanānālīm udanyāturaḥ |
na svastho bata kautukād api suhṛd-goṣṭhīṣu tiṣṭhāsatī
dhyāyan mekala-kanyakā-vanam avicchinnāśru-vego mṛgah ||1859||

bhaṭṭa-śālīya-pītāmbarasya |

durgāranya-darīṣu bhūruha-ghana-cchāye śayālus trṇāny
āsvādyodara-pūram accha-sulabhair ambhobhir āpyāyitah |
esa preṅkhad-apāṅga-bhaṅgiṣu sahādhītī kuraṅgī-dṛśām
krūra-vyādha-kuleṣu hanta piśitaiḥ svair iva vairī mṛgah ||1860||

dharma-yogeśvarasya |

45. vyādhopahata-mṛgah

tyaktam janma-vanam trṇāñkaravatī māteva muktā sthalī
viśrāma-sthiti-hetavo na gaṇitā bandhūpamāḥ pādapāḥ |
bālāpatya-viyoga-kātara-mukhī tyaktārdha-mārgē mṛgī¹
mṛgyantah padavīm tathāpy akaruṇā vyādhā na muñcanti mām ||1861||

dharma-pālasya | (Sv 654, muktāpīḍasya)

chittvā pāśam apāsyā kūṭa-racanām bhittvā balād vāgurām
paryantāgni-kalāpa-jāla-kuṭilān nirgatya dūraṁ vanāt |
vyādhānām śara-gocarād atijavenotplutya gacchan mṛgah
kūpāntah-patitah karotu viguṇe kim vā vidhau pauruṣam ||1862||

kasyacit | (Sv 655, muktāpīḍasya; Spd 940, Srk 1493, kasyacit)

priyāyāṁ svairāyāṁ atikāthina-garbhālasatayā
kirāte cākarṇāṁ dhṛta-dhanuṣi dhāvaty anupadam |
priyā-prema-prāṇa-pratibhaya-vaśākṛta-vikalo
mṛtgah paścād ālokayati ca muhur yāti ca muhuḥ ||1863||

kālidāsasya | (Srk 1169, kasyacit)

bhuvo vanyā magnāḥ śisur ayam adr̥ṣṭa-vyatikarah
kuraṅgo hantāraḥ savidha iti santāpa-taralaḥ |
aye naukārūḍha pratikṛti-matis tvan-mukham aho
muhuḥ paśyan majjaty akaruṇa tathāpi praharasi ||1864||

tilacandrasya |

yady etad vipināṁ vipannam ahaha kṣuṇṇāṁ kim etat saras
tac cet kiṁ punar agrato nanu dhanur dhvānah paṭīyān ayam |
adya śvo vijaniṣyamāṇa-hariṇī-samcāra-cintā-camat-
kāra-klānta-manā manāg avanata-grīvo mṛgas tāmyati ||1865||

tasyaiva |

46. dāvopahata-mṛgah

garbha-klānti-bharālaśāṁ ghana-marud-vyālola-dāvānala-
jvālajāla-samākulāṁ sahacarīṁ ālokya lolekṣaṇāṁ |
vegād dūra-vinirgato'pi sapadi vyāvṛtya dhāvan mṛgo
gacchantīṁ smṛti-śeṣatāṁ upagataḥ snehasya kiṁ duṣkaram ||1866||

surabheḥ |

cirayati hariṇī haranti jīvāṁ
śabara-śarās taru-vahnayah sphuranti |
iti bata hariṇah kṣaṇāṁ vanāntar
viśati viśidati mūrcchati prayāti ||1867||

jalacandrasya |

mṛga visṛja viśādaīṁ dagdha-valmīka-kūṭa-
sphuṭanakaṭu-vigandho naśvaro'yam hutāśaḥ |
jaladhara-jaladhārotkaṇṭhi-sāraṇga-triṣṇā-
cchid-ura-mudira-mālā-medurā dyaur idānīṁ ||1868||

dharma-yogeśvarasya |

ito dāva-jvālā sthala-bhuva ito jāla-jatilā
ito vyādho dhāvaty ayam anupadām cakrita-dhanuh |
ito'py agre tiṣṭhaty ayam ajagaro vistṛta-mukhaḥ
kva yāyat kim kuryān mr̄ga-siśur ayam daiva-vaśagah ||1869||

kasyacit | (Srk 1508)

vyomārdhe jvalito raviḥ kavalitam dāvānalaiḥ kānanam
dhūmyābhir na diśaḥ sphuranti paritaḥ panthāḥ śilā-danturah |
ittham śonita-sikta-sṛkkaṇi yathā prāṇam mr̄ge dhāvati
vyādhenāpi śarāsane karuṇayā nāropitāḥ patriṇah ||1870||

umāpatidharasya | (Smv 26.8)

47. mr̄gī

anugṛhāṇa siśūn abhilaṅghitā
śabara-vāri-vihāra-vana-sthalī |
visṛja kātaratām idam agrato
harini kāruṇikasya tapo-vanam ||1871||

kasyacit |

hariṇi bhilla-samāja-samākulam
vraja saro'tha kim atra vilambase |
viśati pātum apo na tapo-vanād
idam abhakṣya-palā kapilāpi gauḥ ||1872||

capaladevasya |

hariṇi sānuni mānuṣa-varjite
cara visṛja na nirbharam arbhakān |
tava tarakṣu-kula-kṣubhitodare
vasumatī-bhṛti nirvṛtir eva kā ||1873||

tasyaiva |

iha nibhṛta-nipāta-mūka-pādam
valayita-kārmuka-vallayaḥ kirātāḥ |
bhava-dala-savilokanānabhijñā-
mr̄ga-ṝghiṇi praharanti gaccha dūram ||1874||

mandokasya |

ādāya māṁsam akhilam stana-varjam aṅgān
māṁ muñca vāgurika yāmi kuru prasādam |
sīdanti śaṣpa-kavala-grahaṇānbhijñā
man-mārga-viksana-parāḥ śiśavo madīyāḥ ||1875||

chittipasya | (Sv 660, Spd 4015, Smv 90.1)

48. nānā-paśavah

ambho bhajasva ciram asya yathābhilāśam
etan na tāṇḍavaya sairibha kānanam ca |
duṣceṣṭitena yadanena bhṛśam tavaisa
dhvastāśayo bhavati niṣkaluṣas taḍāgaḥ ||1876||

vaidya-gadādharasya |

nāmībhiḥ prasavaiḥ svayam nipatitair bhūmau vidhatte dhṛtim
nāroḍhum paripāka-medura-phalāḥ śaknoti sākhā-śikhāḥ |
aprajñāta-nija-prabhāva-kupitah kokūyamāno ruṣā
lipsur vānara-sūnur eṣa lavalī-kṣonīruham karṣati ||1877||

umāpati-dharasya |

yac cāṇḍāla-ghāṅgaṇeṣu vasatiḥ kauleyakānām kule
janma svodara-pūraṇam ca vighasair na sparśa-yogyam vapuh |
tan mṛṣṭam sakalam tvayādyā śunaka kṣonīpater ājñayā
yat tvam kāñcana-śrīkhalā-valayitah prasādam ārohasi ||1878||

mādhava-senasya |

pūtaḥ śrauta-pariṣkiyābhir avahībhāvāya yo dīkṣitah
ślāghyā yasya gayā-śirah sahacarī tulyo’śvamedhena yaḥ |
m>as>av edjamataś cireṇa kalitaś cakra-tri-śūlāṅkito
dhik karmāṇi turuṣka-veṣmani surākāṇḍāla-vāhī vṛṣah ||1879||

sājokasya |

ucchrāyo jana-bhīti hetur adhikam vaikṛtyam udgrīvatā
sarvatra pratiparva-vikrama-bhavaḥ krūro marur-janma-bhūḥ |
yasyoccaih kaṭu-kaṇṭaka-praṇayitā dhik kaṣṭam uṣṭre paśau
tasmin rāja-parigrahaḥ sa ca mahā-śabda-dvayī-bhājanam ||1880||

govindasya |

49. taruh

śākhānām upari sthitaiḥ śakunibhir dūrād gṛhītā diśāḥ
sadyo-mukta-phalair vivṛtya kapibhiḥ paśyadbhir eva sthitam |
chāyāpās tapariśramaiś ca pathikair ātmā param rakṣito
na kṣudrair nipatan niśāta-para-śāvātmārpitah śākhini ||1881||

abhinandasya |

mūrdhāropāṇa-satkṛtair diśi diśi kṣudrair vihaṅgair drutam
chāyā-dāna-nirākṛta-śrama-bharair naṣṭam mrgair bhīrubhiḥ |
hā kaṣṭam phala-lolupair apasṛtam śākhāmṛgaiś cañcalair
ekenaiva davānala-vyatikarah soḍhaḥ param śākhinā ||1882||

kasyacit | (Srk 1024)

succhāyām phala-bhāra-namra-śikharam sarvārti-śānti-pradaram
tvām ālokya subhūruham khalu vayam mārgam vihāyāgatāḥ |
antas te yadi koṭarodara-calad-vyālāvalī-visphurad-
vaktodvānta-viṣānalātibhayadam dhanyas tadānīm bhavān ||1883||

vidyāyāḥ | (Srk 1050)

vyākurmahe bahu kim asya taroḥ sadaiva
naisargiko yad upakāra-rasah pareṣu |
unmūlito’pi marutā bata vāri-durge
mārge yad anya-jana-saṁkramatām upetaḥ ||1884||

kasyacit | (Srk 1090)

soḍha-praudha-hima-klamāni śanakaiḥ patrāny adhaḥ
sambhāvya-cchada-vāñchayaiva taravah kecit kṛtaghna-vratāḥ |
nāmany anta tadātanīm api nija-cchāyākṣitim taiḥ punas
teṣām eva tale kṛtajña-caritaiḥ śuṣyadbhir apy āsyate ||1885||

acala-simhasya | (Smv 33.8, bilhaṇasya; Srk 1042)

50. kalpa-taruḥ

sarvārthinām abhimatāni phalann api tvam
kalpāvanīruha na mānavatām upāsyah |
yasmāt tvayā na vihito viduṣām niḥśeṣas

tesām akāri viphalaḥ saphalaḥ prayāsaḥ ||1886||

nākokasya |

bāla-vāmana-vṛddhānāṁ natvā yo na phala-pradah |
tasmin kalpa-tarau stabdhe labdhenāpi phalena kim ||1887||

rāja-kubja-devasya |

patrāṇi prathamam drutāni vikulair utkhāta-mūlah kramāt
kīṭaiḥ kalpa-mahīruhaḥ sa patito bhagnāḥ śatāṁ vallayah |
ekebhyo’pi punaḥ prarohati bhṛśān tasyāṅkara-grāmaṇīḥ
pūrvāśādhipatiḥ prasīdati sa ced devo dayāvān hariḥ ||1888||

balabhadrasya |

niśpannāḥ kati nāma nāmara-puropānteṣu bhūmiruhaḥ
ślāghyas tatra sa eva kalpa-viṭapī yatrāsate’mī guṇāḥ |
saṁkalpāḥ phala-dohadāni phalitāṁ ratnāni vṛttir jagat-
kleśa-ccheda-nidānam unnatir anullaṅghyā yaśo durjayam ||1889||

śaraṇasya |

svarṇāḥ skandha-parigraho marakatair unmīlitāḥ pallavā
muktābhīstavaka-śriyo madhulihāṁ vṛndāni nīlopalaiḥ |
saṁkalpānuvidhāyi yasya phalitāṁ kas tasya dhatte tulāṁ
dhig jātim druma-saṁkathāsu yad asau kalpa-drumāpi drumah ||1890||

gadādhara-nāthasya | (Spd 988, Smv 33.11)

51. candanah

śrama-cchittyai chāyāṁ bhaja pathika he candana-taror
iha vyāla-vrātāḥ punar iti bhayaṁ mā khalu kṛthāḥ |
idānīm etasmin kṛta-vasatayah santi śikhināḥ
svanair yeśāṁ ramyair api hi phaṇināḥ kvāpy apasṛtāḥ ||1891||

acala-simhasya |

āmodais te diśi diśi gatair dūram ākṛṣyamāṇāḥ
sākṣāl lakṣmīm tava malayaja draṣṭum abhyāgatāḥ smaḥ |
kirī paśyāmaḥ subhaga bhavataḥ krīdati kroḍa eva
vyālas tubhyāṁ bhavatu kuśalam muñca nah sādhayāmaḥ ||1892||

tasyaiva (Spd 998, Smv 33.24, Srk 1078)

ksiptaś cen malayācalendra bhavataḥ pādopajīvī nijas
tair utpātya nikuñja-nirjhara-payaḥ-pūraih paṭīra-drumaḥ |
tan niryātu jahātu pannaga-kulam tāpaṁ nihantu śriyam
dhattām vindatu vandyatām trijagatām tvat-kīrtim unmudrayan ||1893||

sāñjā-nandinaḥ |

kakubhi kakubhi bhrāmam bhrāmam vilokya vilokitam
malayaja-samo dr̥ṣṭo'smābhīr na ko'pi mahīruhaḥ |
upacita-raso dāhe cchede śilā-tala-gharsaṇair
adhikam adhikam yat saurabhyam tanoti manoharam ||1894||

bhāmahasya | (Srk 1082)

kva malaya-tatī janma-sthānam kva te ca vanecarāḥ
kva khalu paraśu-cchedaḥ kvāsau dig-antara-saṅgatiḥ |
kva ca khara-śilā-paṭte ghṛṣṭīḥ kva paṅka-sarūpatā
malayaja sakhe mā gāḥ khedaṁ guṇās tava vairināḥ ||1895||

malayajasya | (Srk 1053)

52. aśvatthah

chāyām asya niṣevya pippala-taror ākṛṣya śākhāḥ śataṁ
bhuktam prāg iti lajjayā gajapate kiṁ nātra viśramyate |
daivenedṛśa-yoga eva ghaṭito yat tvādṛśām koṭibhis
tādṛk tādṛg ayam kṛtaḥ punar abhūd etādṛśaḥ pallavaiḥ ||1896||

īśvara-bhadrasya |

satyām pippala-pādapottama ghana-cchāyonnatena tvayā
san-mārgo'yam alaṅkṛtaḥ kiṁ aparam tvām mūrti-bhedo hareḥ |
kiṁ cānyat-phala-bhoga-kṛṣṭa-mukharās tvām āśritāḥ patriṇo
yat-puṁskokila-kūjitaṁ vidadhate tan nānurūpaṁ param ||1897||

śālika-nāthasya | (Srk 1061, kasyacit)

nonmīlantu nitambinī-karatala-spardhābhṛtaḥ pallavāḥ
pratyudyāntu na vaiṇa-nābhi-madhurā modāḥ prasūna-śriyāḥ |
nābhuvan phala-sampado madhu-rasa-prasyanda-bhājas tathāpy
aśvatthasya gataḥ sukhena jagatām vandyasya janma-grahaḥ ||1898||

umāpatidharasya |

sākṣān naiṣa karoti kām api mudam nādṛtya hanty āpado
na prīṇāti manīṣināṁ śravaṇam apy āśvāsanā-sūktibhiḥ |
tasyāmbhodhi-sutāpater bhagavato’dhīṣṭhāna-mātrād asau
duḥsvapnān viniveditān apaharaty aśvattha-bhūmīruhāḥ ||1899||

tasyaiva |

patrāṇi truṭitāni kīta-paṭalair āmūlam unmūlitāḥ
śākhā vanya-mataṅgajair na karabhair āsvādya muktā tvacāḥ |
sthāṇuh kevalam asti pippala-taros tatrāpi sītātūrair
grāmīṇaiḥ paritaḥ kuṭhāra-patanārambhāḥ parāmr̥syate ||1900||

tasyaiva |

53. cūtaḥ

tais tair janma-prabhṛti viditair dohadaiḥ prāk-prayatnāt
siktvā siktvā katham api ghaṭī-yantra-muktaih payobhiḥ |
nītvā cūtam phala-samudayāvāpti-yogyām avasthām
tatra sneham tyajasi kim ivodyāna-pāla kṣaṇena ||1901||

kasyacit |

dagdhāḥ ke’pi davānalena katicid bātyārayāndolanair
vyāpannāḥ kultiśābhīghāta-rujaya kecid visṛṣṭāsavāḥ |
ekaḥ klānta-janāśrayo vijayase cūta tvam urvīruhāṁ
dhig daivām bhavato’pi kīta-paṭalair antaḥ praveśāḥ kṛtaḥ ||1902||

vaidya-gadādharasya |

he cūta-druma kiṁ mudhaiva madhupān prīṇāsi kiṁ kokilān
jalpanto madhurāṇi nitya-malinā naite cira-sthāyināḥ |
tān ullāsaya pallavān anudinām yair āhitām unnatim
bibhrāṇāḥ pratiparva-nirbhara-phalair uttuṅgatām yāsyasi ||1903||

vaidya-trivikramasya |

yo dr̥ṣṭāḥ sphuṭad-asthi-sampuṭa-mukhān niryat-pravālāṅkuro
labdhāḥ sa dvīdalādika-krama-vaśād ārūḍha-śākā-śataḥ |
snigdham pallavito ghanām mukulitāḥ sphāra-cchadām puṣpitāḥ
sotkarṣām phalito bhṛśām ca vinataḥ ko’py eṣa cūta-drumaḥ ||1904||

kasyacit | (Spd 1019, hetukasya; Smv 33.17, harṣasya; Srk 1104)

sugandhiḥ ko’pi syāt kusuma-samaye ko’pi viṭapī
śalāṭau sāmodaḥ phala-pariṇatu kāpi surabhiḥ |
prasūna-prārambhāt prabhṛti phala-pākāvadhi punar
jagaty ekatraiva sphurati sahakāre parimalaḥ ||1905||

umāpatidharasya |

54. aśokah

chāyāti-sāndra-siśirā nava-pallavāni
snigdhāni mugdha-surabhiḥ stavaka-prabandhaḥ |
sthitvā phalāni sadṛśāni vidhehi mā vā
drṣṭvaiva te mukham aśoka vayam viśokāḥ ||1906||

nākokasya |

santu svādu-phalāḥ śatam parimala-ślāghya-prasūnāvalī-
saṁbādhāś ca śatam vasanta-samaye vaiśeṣikāḥ śākhinah |
utphulla-stavaka-srag-ujjvala-nava-protkhela-vallir yathā
kaṅkelliḥ śriyam asya puṣyati tathā kah prekṣaṇīyoparah ||1907||

tasyaiva |

kiyantah santy ete jagati taravaḥ ko’pi na punaḥ
prasūnārtham nārī-caraṇa-paricaryā gatir abhūt |
pramodād antaś ced valati phala-vāñchā tava tadā
vadāśoka ślāghyo bhavatu kataro dohada-vidhiḥ ||1908||

jalacandrasya |

keśāmcit kusumodayād anu vinā tenāpi keśāmcana
sphāyante dharanī-ruhām iha dinair dvitraiḥ phala-śreṇayah |
puṣpa-śreṇiṣu padma-rāga-padavī-patreṣu kāntākara
śrīr ity eva phalād ṛte bata gataḥ kaṅkelli-janma-grahaḥ ||1909||

umāpati-dharasya |

kim te namratayā kim unnatata�ā kim te ghana-cchāyayā
kim te pallava-lilayā kim anayā cāśoka puṣpa-śriyā |
yat tvan-mūla-niṣaṇṇa-svinna-pathika-stomah stuvaṇṇ anvahām
na svādūni mṛḍūni khādati phalāny ākaṇṭham utkaṇṭhitah ||1910||

kavirāja-śrī-nārāyaṇasya | (Spd 1004, Smv 33.32, śrī-bhojadēvasya; Srk 1038, kasyacit)

55. sālmaliḥ

puṣpam rakṣatu kaṇṭakaiḥ parimalenānandayan ketakīḥ
kim cāsaū panasāḥ sudhāsaḥacara-svādātiḥrdayam phalam |
nāmodaḥ kusume phaleśu na rasas tat kim mudhā sālmale
kāṇḍam nirbharam āvṛṇośi viṣamair āmūlataḥ kaṇṭakaiḥ ||1911||

nākokasya |

mūlam kaṇṭhaka-karparair upacitaṁ niḥsāram antar-vapur
nirgandhaṁ kusumam phalaṁ kṣudhi mudhā patrair na hr̥dayam kvacit |
vṛddhir gr̥dhra-parigrahāya tad aho vaktavyam anyat param
bhr̥ataḥ sālmali-vṛkṣa nāsti bhavataḥ kimcin mahattvocitam ||1912||

kasyacit |

āhūtaḥ parito digantagatibhiḥ sākhā-bharāḍambaraiḥ
kim re jālma javena sālmali-phala-pratyāśayā dhāvasi |
tasminn eka-pade bhideśīma-phala-vyālola-tūlotkarair
adhvāno’pi nimilitākṣam aṭatā na prekṣaṇīyāḥ puraḥ ||1913||

jalacandrasya |

prasāraḥ sākhānām sthagita-gaganābhoga-mahimā
samṛddhiḥ ūṣṇāmbhoruha-vana-samānā sumanasām |
prakāṇḍa-śrīr vācām api na viṣayaḥ sālmalitaros
tathāpy amśu-śrenīmayam anupabhogyam bata phalam ||1914||

umāpati-dharasya |

etasmin kusume svabhāva-mahati prāyo mahīyaḥ phalam
ramyam svādu sugandhi śītalām alām prāptavyam ity āśayā |
sālmalyāḥ paripāka-kāla-kalanā-bodhena kīraḥ sthito
yāvat tat-puṭa-sandhi-nirgata-patat-tūlam phalāt paśyati ||1915||

sālika-nāthasya | (Srk 1063)

56. mārga-taruḥ

yac chāyām atanum tanosi madhuraiḥ priṇāsi yat tvam phalair
yan namno’si yad unnato’si cature yad vartase vartmani |
yat pānthair aparair api pratipathām prastūyase prāyaśas
tan nātha kṣitija tvam eva pathikair viśrāntaye cintyase ||1916||

kasyacit |

upari mihiraḥ krūraḥ krūrāstale'cala-bhūmaya
vahati pavanah pāṁśūtkarsī krṣaḥ saraso rasah |
ahaha na jahaty ete prāṇāṁs tadaiva kim adhvagā
yadi na bhavataḥ patra-cchatraṁ viśanti mahīruhah ||1917||

purusenasya |

āśid yas tava putrakas tri-caturaiḥ patrāñkurair āvṛto
meghomukta-jalaika-jīvana-vidhiḥ san-mārga-labdhāspadah |
so'yaṁ saṁprati vāsaraiḥ katipayair adhvany apunyoccayaiḥ
saṁpannah phala-namra-pallava-tati-cchāyopaliptāvaniḥ ||1918||

surabheḥ |

ye pūrvam paripālitāḥ phala-dala-cchāyādibhiḥ patriṇo
viśrāma-drumam kathyatām tava vipat-kāle kva te saṁpratam |
etāḥ saṁnidhi-mātra-darśita-puraskārās tu dhanyās tvaco
yāsām chedanam antareṇa patito nāyam kuṭhāras tvayi ||1919||

vittokasya | (Spd 985, Srk 1099)

kim jāto'si catuśpathe yadi ghana-cchāyo'si kim chāyayā
yuktaś cet phalito'si kim phala-bharair āḍhyo'si kasmān nataḥ |
he sad vṛkṣa sahasva samprati śikhā-śākhyā-śatākarṣaṇa-
kṣobhāmoṭana-bhañjanāni janataḥ svair eva duśceṣṭitaiḥ ||1920||

kasyacit | (Sk 4.93, Spd 971, Smv 33.4)

57. maru-taruḥ

phaṇī mūla-śvabhe vapur aviralam kīṭa-paṭalaiḥ
śiro gṛdhra-śrenī-vidhuritam adhaḥ kaṇṭhaka-citam |
itiḍam jānīmaś ciram apatha-bhājas tava taro
tathāpy asyām akṣmā-ruhi bhuvi bhavān eva śaraṇam ||1921||

vaidya-gadādharasya |

prathamam eva guru kva maru-drume
taruṇītāpa-kṛtāpadi pallavam |
yad api kiṁ kvacid uñctam āśu tat
kavalitam karabhair atibhairavaiḥ ||1922||

capaladevasya |

āśyānair galitam̄ dalair bata kathā-śeṣāḥ prasūna-śriyo
nodbhedo’pi phalam̄ prati pratidiśam̄ yātā nirāśāḥ khagāḥ |
āpātāla-viśuṣka-mūla-kuharonmīlaj-jaṭā-samṛtatis
tūṣṇīm̄ asti tathāpy akāla-jaladām̄ dhyāyan maru-kṣmā-ruhah ||1923||

bhaṭṭa-śālīya-pītāmbarasya |

nāsāgre pavanaḥ param̄ nayanayor āpaḥ kryā cetasi
sthairyam̄ dāha-bhareṣu kiṁ nu vidiṭā naitā maru-kṣoṇayah |
yatrāśā-śata-sambhramēṇa pathikair labdho’pi bhūmīruhas
teṣām eva nidāgha-bindu-nicayaiḥ seka-sthitim̄ vāñchati ||1924||

sodha-govindasya |

kalyāṇam̄ naḥ kiṁ adhikam̄ ito jīvanārtham̄ yad asmāl
lūtvā vṛkṣān ahaha dahasi mrāta-raṅgāra-kāra |
kiṁ tv etasmīn aśani-piśunair ātapair ākulānām
adhvanyānām aśaraṇa-maru-prāntare ko’bhyupāyah ||1925||

gadādhārasya | (Spd 1183, Smv 33.6, Srk 1039)

58. nānā-taravāḥ

nyagrodhe phala-śalini sphuṭa-rasam̄ kiṁcit phalam̄ pacyate
bijāny aṅkura-gocarāṇi katicit sidhyanti tasminn api |
ekas teṣv api kaścid aṅkura-varo badhnāti tām unnatim̄
yām adhyān yajanaḥ svamātaram iva klānti-cchide dhāvati ||1926||

śālikasya | (Srk 1062, śālikanāthasya)

kenātra campaka-taro bata ropito’si
kugrāma-pāmara-janāntika-bāṭikāyām |
yatra prarūḍha-nava-śāka-vivṛddha-lobha-
gobhagna-bāṭa-ghaṭanocita-pallavo’si ||1927||

vīrasya |

phalānām sambhārair adharaya tarūn unnatata�ā
sprśākāśām̄ sarvāḥ sthagaya pariṇāhair api diśāḥ |
tathāpi dhvāṅkṣebhyo na punar itaraḥ ko’pi vihagaḥ
phalārthī nimba tvām̄ prakṛti-virasām̄ dhāvati mudā ||1928||

viśveśvarasya |

pṛthutvāt saurabhyān madhuratara-bhāvāc ca patitaiḥ
kṣudhottaptaiḥ kuksimbharibhir iha sevā tava kṛtāḥ |
tadātva-vyāmugdhair anudivasam asvāsthya-jananī
na dṛṣṭā te'smābhiḥ panasa parināme virasatā ||1929||

umāpati-dharasya |

parārthe yaḥ pīḍām anubhavati nirvyāja-madhuro
yadiyah sarvesām iha khalu vikāro'py abhimataḥ |
na samprāpto vṛddhim sapadi hata-daivāt samucitāṁ
kim ikṣor doṣo'yam sa punar aguṇāyā maru-bhuvaḥ ||1930||

vākpateḥ | (Sv. 947, Spd 1052, Smv 35.5)

59. maruḥ

śamī-ṣaṇḍas tāvat khadira-vanam asmāc ca paratas
tato vadholinām api gahanam utkīta-virutam |
itaḥ karkandhūnām vanam anu yavāsa-sthalam idam
kva kalyāṇah panthāḥ pathika hata-deśo marur ayam ||1931||

kasyacit |

he dhāradhara viśvam eva bhavata sādhāraṇāṁ siñcatā
klptākasmika-durdinena samaye ko nāma nāsāditah |
etasyaiva maror marāla-lalanā-lilānabhijñais taṭair
āpātāla-viśuṣka-saikata-bhuvas tāpo'pi nāpohitah ||1932||

kasyacit |

bhrāmam bhrāmam anaṅga-bhū-parisare sāraṅga niścāpalam
vāstavyo bhava mā punar maru-patha-prasthāna-vāñchām kṛthāḥ |
yatradurbala-dor-balair guṇa-gaṇa-vyāsakta-pātrāntarair
labhyante puruṣaiḥ param katipayaiḥ kaupāḥ payo-bindavaḥ ||1933||

umāpati-dharasya |

bhrātaḥ pāntha marīcikā-maya-mṛṣāvāḥ-pūra-pūrṇām imām
uddiṣya prabala-prasṛtvā-tṛṣā-kleśāndha kim dhāvasi |
nanv ete maru-medini-parisarā yair asti gopāyitam
krūrair na sva-paropakāri sakalam pāṭāla-mūle payaḥ ||1934||

tasyaiva |

pāyam pāyam piba piba payaḥ siñca siñcāṅgam aṅgam
bhūyo bhūyaḥ kuru kuru sakhe majjanonmajjanāni |
eṣāṁ śeṣa-śrama-śama-paṭu-duḥkhitādhvany abandhuḥ
sindhur dūrībhavati purato māravaḥ pāntha panthāḥ ||1935||

dhanapālasya | (Spd 1151, Smv 30.3)

60. meghaḥ

abhyunnato’si salilaiḥ paripūrito’si
tvāṁ arthayanti vihagāḥ ṛṣitāḥ tathaite |
kālah payodhara paropakṛtes tavāyam
caṇḍānila-vyatikare kva bhavān kva te vā ||1936||

vāñchokasya |

aye pāthovāha sthagaya kakubho’nyāstata itas
tyajaitām sīmānam vasati munir asyām kalaśa-bhūḥ |
udañcat-kope’smin sa jaladhir api sthāsyati na te
yataḥ pāyam pāyam salilam iha śauryam prathayasi ||1937||

vaidya-gadādharasya |

ākalpani yadi varṣasi pratidinam dhārā-sahasrais tathāpy
ambhodhau kalayaty agādha-jāṭhare kas tāvakīnam śramam |
ambhoda kṣaṇa-mātram ujjhasi payaḥ prṣthe yadi kṣmābhṛtām
tat kiṁ na prasaranti nirjhara-sarid-vyājena te kīrtayah ||1938||

vāsudevasya |

ete te purato maru-sthala-bhuvaḥ proccaṇḍadāvānalā-
jvālālīḍha-kaṭhara-sūra-kiraṇa-pluṣṭa-cchadāḥ śākhinaḥ |
tān etān avadhīrya khinna-vapuṣo duḥśīla-jhañjhānila-
krīḍābhīr na payoda gantum ucitām velābhīṣikta-drumān ||1939||

yogeśvarasya |

aye paśyāvasthām akaruṇa-samīra-vyatikara-
sphurad-dāva-jvālāvali-jāṭila-mūrter viṭapinaḥ |
amūm kāla-kṣepām tyaja jalada gambhīra-madhuraiḥ
kim ebhir nirghoṣaiḥ srja jhaṭiti jhātkāri salilam ||1940||

acalasiṁhasya | (Srk 1029)

61. jalada-ślāghāḥ

āsvāsyā parvata-kulam tapanoṣṇā-taptam
uddāma-dāva-vidhurāṇi ca kānanāni |
nānā-nadīnada-śatāni ca pūrayitvā
rikto'si yaj jalada saiva tavottama-śrīḥ ||1941||

kasyacit | (Spd 778, Srk 1098)

krūrāḥ śaila-bhuvo nirabhra-puruṣaḥ pūṣā lalāṭamtapah
pāṁśuh pāda-nakham-pacah pratidiśam vātyā karīṣam-kaṣā |
etasyāṁ maru-sīmni jāṅgala-taṭī-niṣṭyūta-dāvānala-
klānta-pāntha-kulānya-kāla-jalada tvam trātum ekaḥ kṣamah ||1942||

dharma-yogeśvarasya |

upaiti kṣārābdhim sahati bahu-vāta-vyatikaram
puro nānā-bhaṅgān anubhavati paṣyaiṣa jaladaḥ |
kathamcil labdhāni pravitarati toyāni jagate
guṇam vā doṣam vā gaṇayati na dāna-vyasanitā ||1943||

vallanasya | (Srk 1379)

sa cen mūrcchan-matsyāvalir api nipitaḥ patir apām
tato vāntaḥ kiṁ tad-vyavasitam agastyaṇa tapasā |
ghanaḥ ślāghyah pītvā kiyad api payas tasya hi vaman
bibharty etad viśvam tam api kila ratnākarayati ||1944||

sāñjhā-nandinah |

dhig dhik tān udadhīs tumanstu jaladaṁ yebhyah samabhyarthitaiḥ
pāthobhiḥ padavīm nidāgha-vikalāṁ yah plāvayan varṣati |
yady asyāpy udare bhaved aganitas tāvan maṇīnāṁ gaṇas
tat kiṁ naiṣa karoti ratnakara-kāsāraiḥ samṛddham jagat ||1945||

kavi-paṇḍita-śrī-harsasya |

62. megha-nindā

nipītā śvetāṁśor jalada jagad-āhlādana-karī
marīcir yady esā vahasi kim u khadyota-nivahān |

kim ete kartārah kumuda-vanam unnidram udadheḥ
kim ānandaṁ mandīkṛta-timira-vṛṇdāḥ kim u diśah ||1946||

jalacandrasya |

dūrotsārita-rājahaṁsa jalada prāpyonnam nūtanāṁ
koṭim kām api sāmpratāṁ malinimā nītas tvayā yan nijah |
yat sambhūya bakair amībhir ahaha tvaṁ bhūṣaṇotprokṣaṇād
ātmānaṁ bahu-manyamāna-gamanāṁ garjāra-vaira-śnuṣe ||1947||

hareḥ |

āśāḥ kharvaya garvayāti-mukharānunnādino barhiṇah
sarvāṁs trāsaya garjitaḥ kala-giro hamsān samutsāraya |
drāg āskandaya mitra-maṇḍalam alāṁ sad-vartma saṁdūṣaya
śrīmann abda nayaty ayāṁ na pavano yāvad daśāṁ kām api ||1948||

sarasīruhasya |

taḍit-tejaḥ-puñjair janayasi dṛśoh kām api rujaṁ
garīyo-garjābhiḥ prakaṭayasi karṇa-dvaya-bhidām |
yad ambho-bindūnāṁ praṇaya-paripāko yam akhilas
tad asyaivāmbhodher jaladhara na dhairyāṁ kalayasi ||1949||

abhinandasya |

eteṣu re taruṇa-māruta-dhūyamāna-
dāvāvalī-kavaliteṣu mahī-ruheṣu |
ambho na cej jalada muñcasi mā vimuñca
vajraṁ punaḥ kṣipasi nirdaya kasya hetoh ||1950||

viśveśvarasya |

63. cātakah

tṛṣārtaiḥ sāraṅgaiḥ prati-jaladharam bhūri virutam
ghanair muktā dhārāḥ sapadi payasas tān prati muhuḥ |
khagānāṁ ke meghāḥ ka iha vihagā vā jala-mucām
ayācyo nārtānām anupakaraṇīyo na mahatām ||1951||

bhartṛhareḥ | (Spd 1205, Srk 1362)

nabhasi niravalambe sīdatā dīrgha-kālām

tvad-abhimukha-niviṣṭottāna-cañcu-putena |
jaladhara-jala-dhārā dūratas tāvad āstām
dhvanir api madhuras te na śrutaś cātakena ||1952||

acala-simhasya | (Bp 208, Smv 13.2, Srk 1080)

abhipatati ghanam śr̄noti garjāḥ
sahati śilāḥ sahate tadit-taraṅgān |
vidhuvati garutam rutam vidhatte
jala-pr̄ṣate kiyate’pi cātako’yam ||1953||

tasyaiva | (Srk 1083)

abdhir yady avadhīrito na tu tadā tasmān nipīyāmbudair
vāntān yācasi kākubhir jala-lavān uttāna-cañcū-putaḥ |
tat te nistrapa-nīcataiva mucitā nirvaktum etat kathām
vidmaḥ kena guṇena māniṣu punaḥ sāraṅga samgīyate ||1954||

tasyaiva |

cakṣuḥ kadarthayitum arjayitum ca tāpam
adhva-śrameṇa pariśoṣayitum śarīram |
abhyullasaj-jaladhara-bhrama-sambhrameṇa
dhig dhūma-kūṭam abhidhāvati cātako’yam ||1955||

tasyaiva |

64. daivopahata-cātakah

dṛṣṭvā toya-bharāvanamra-niviḍa-prārambhām ambhodharam
trṣṇārtah kila rauti yāvad asakṛt toyāśayā cātakah |
tāvac cañcalā-cañcu-kotara-kuṭi-koṣṭhe luṭhantah sphuṭam
ayi cātaka cañcu-putāt skhalayati jaladoda-bindum anilaś cet |
dvija eva bhāgya-hīno jīvana-dātā kṛtī jaladaḥ ||1956||

śabdārṇavasya |

asyodare buhu-manoratha-manthareṇa
saṁcintitam kim api cetasi cātakena |
hā kaṣṭa miṣṭa-phaladāna-vidhāna-hetor
ambhodharāt patati samprati vajrapātaḥ ||1957||

lañdaha-candrasya | (Srk 1101)

sindhōr eva kiyāj jalām kalasa-bhūr yat-pāṇi-pātre dadhau
tat pītam kiyad ambudaiḥ kiyad ito vāntam kiyad vā sthitam |
tat pātum vyavasāya-dīna-manaso dhāvanyt amī sambhramād
āvartair marutam tad apy apahṛtam dhik cātakān dhig vidhim ||1958||

lakṣmīdharaśya |

bījair ankuritam latābhīr uditaṁ vallibhir ujjīrbhitam
kandaiḥ kandalitam janaiś ca muditaṁ dhārādhare varṣati |
bhrātaś cātaka pātakam kim api te samyañ na jānīmahe
yenāsmīn na patanti cañcu-puṭake dvitrāḥ payo-bindavaḥ ||1959||

vasu-kalpasya |

ayi cātaka cañcu-puṭāt skhalayati jaladoda-bindum anilaś cet |
dvija eva bhāgya-hīno jīvana-dātā kṛtī jaladaḥ ||1960||

śabdārṇavasya |

65. ananya-gatika-cātakah

viśvak-plāvayatā jaganti jalada prītas tvayā vāribhiḥ
sāraṅgo’pi yadi prasaṅga-patitah keyam viśeṣajñatā |
sānandāḥ stumahe cirāya caritam tasyaiva yena tvayi
kṣīṇo’pi kvacid eva nāmbhasi manāg āro’pi cañcū puṭah ||1961||

jalacandrasya |

vadata vidata-jambūdvīpa-sarīrvṛtta-vārtāḥ
kvacid api yadi dṛṣṭam vārivāham vihāya |
sariti sarasi sindhau cātakēnārpito’sāv
ativahala-pipāsā-pāṁśulah kaṇṭha-nālah ||1962||

lakṣmīdharaśya | (Srk 1054)

tvaṁ garja nāma visṛjāmbuda nāmbu nāma
vidyul-latābhīr abhitarjaya nāma bhūyah |
prācīna-karma-paratantra-nija-pravṛtter
etasya paśya vihagasya gatis tvam eva ||1963||

kasyacit | (Srk 1088)

nīhārākara-sāra-sāagara-sarit-kāsāra-nīra-śriyam
tyaktvā toyada cātakena bhavataḥ sevā samālambitā |

tasyaitat phalitam yad-udghata-śilā-saṁtādanam mastake
gāḍham garjasi vajram ujjhasi taḍil-lekhābhīr ātarjasi ||1964||

kasyacit | (Spd 772)

yan-mūrdhānam aśikṣito namayitum nimneṣu tenoccakair
ārūḍhah padam ādareṇa jalada tvām yācate cātakah |
yady asmai vimukho bhavān api payodhārāḥ karītum tataḥ
pakṣmāropita-cañcur eṣa jarayatv aṅge pipāsā-rasam ||1965||

kasyacit |

66. manasvi-cātakah

gaṅgā śambhu-śiro-jalam jala-nidhir devasya lakṣmī-pateḥ
śayyākṣālana-vāri vāri sarasaḥ klibasya nindyam satām |
nadyas tāḥ sataśo’nya-yoṣita iti tyaktopabhogo yuvā
sāraṅgah satatonnatena śirasā dhārādharam yācate ||1966||

kasyacit |

kim naiva santi bhuvi tāmarasāvatamśā
haṁsāvalīvalayino jala-saṁniveśāḥ |
ko durgraho grahavataḥ khalu cātakasya
paurandarīm yad abhivāñchati vāri-dhārām ||1967||

kasyacit | (Sv. 681)

eka eva khago mānī vane vasati cātakah |
pipāsito vā mriyate yācate vā purāndaram ||1968||

kasyacit | (Sv 674, Spd 852)

ṭṛṣārtām śocantīm na gaṇayati dīnām gr̥havatīm
na dīnah pakṣābhyām sthagayati śiśūn ālapati vā |
kuṭumbī sāraṅgah prasarati nidāghe’py avikalāḥ
kulasya svasyāyam pathi na padam alpaṁ ślathayati ||1969||

gosokasya |

yad asmād asmābhiś cira-vihita-sevair api ghanād
anāptāḥ sāraṅgaiḥ katipaya-payāḥ-śikara-kaṇāḥ |
dvīṣanto veśantām bhṛśam apalapantaḥ patim apām
apārthīkurvantāḥ saritam anuyāmas tad api tam ||1970||

āvantika-dravyasya |

67. haṁsaḥ

gataṁ tad gāmbhīryam taṭam upagataṁ jālika-śataih
sakhe haṁsottiṣṭha tvaritam amuto gaccha sarasah |
na yāvat pañkāmbhah-kalusita-tanur bhūri virasan
bakotō vācātaś caraṇa-yugalam mūrdhni kurute ||1971||

ḍimbokasya | (Sv 707, Spd 810, Smv 15.8)

prāleyāṁśu-marīci-nāla-dhavalān āsvādya kandāṅkurān
pītaṁ yair jala-janma-keśara-pariśvaṅgādhivāsam payah |
haṁsās te'pi sakhe tadāga bhavataḥ krīḍā-saha-srāviṇo
jātāḥ pañkila-bāla-vīraṇa-dala-dronī-jala-grāhiṇah ||1972||

jalacandrasya |

sthitvā ciram nabhasi niścala-tārakeṇa
mātaṅga-saṅga-kaluṣām nalinīm vilokya |
utpanna-manyu-pari-gharghara-niḥsvanena
haṁseṇa sāśru parivṛtya gataṁ nu līnam ||1973||

kasyacit |

kakubhi kakubhi dhvānta-kṣubdhām vitatya vidhāya ca
śruti-puṭa-bhido garjāḥ śreyah kṛtam param ambudaiḥ |
katham itarathā jātodvegaḥ samujjhita-palvalaḥ
kanaka-kamalottamse haṁsaḥ sa nandati mānase ||1974||

acala-simḥasya |

taṭam upagataṁ padme padme niveśitam ānanam
prati-puṭakinī patra-cchāyam pratikṣaṇam āsitam |
nayana-salilair uṣṇair uṣṇī-kṛtā jala-vīcayo
jalada-malinām haṁse nāśām vilokya gamiṣyatā ||1975||

chittipasya |

68. rāja-haṁsaḥ

udbhrānta-bheka-kula-kīrṇa-jale tadāge
ko'py asti nāma yadi nānya-gatir bakoṭah |
utphulla-padma-surabhīṇi sarāṁsi hitvā
na sthātum arhati bhavān iha rāja-harīṣa ||1976||

śaṅkarasya |

gāṅgam ambu śubham ambu yāmunam
kajjalābham ubhayatra majjataḥ |
rājahamīsa tava saiva śubhratā
cīyate na ca na cāpacīyate ||1977||

surabheḥ | (Kp 559, Sd under 10.118)

chāyām āśraya-puṇḍarīka-militāṁ madhye-saraḥ-śikaram
sānandī bhava rājahamīsa bhavataḥ syān nāma pakṣonnatiḥ |
mañjīreṇa tathāpi ca dhvanir ayam nirgīyate līlayā
yo'smākāṁ paricārikā-caraṇayoh khelābhīr utkūjati ||1978||

umāpati-dharasya |

1979-1980 na stah |

69. kokilah

dhik kubjāmbuja-vetra-vetasa-vanāny etāni yat te pika
vyāhāraih paṇayād amīṣu madhurair ebhiḥ kim unmudritaiḥ |
neha tvat-suṛḍo rasāla-taravah śrutvā bhavad-bhāṣitāṁ
yeśām asthitbhir apy upāttā-mukulair āviṣkriyante mudah ||1981||

hareḥ |

udyānāni na sarvadā paribhava-trāśād ivādhyāsat
bhūmau nopaviśanti ye khalu rajaḥ saṁparka-tarkād iva |
teśām apy atipūjanīya-vapusāṁ nūnarām pikānām iyām
dhik kaṣṭām para-puṣṭateti kim api prācām phalaṁ karmanām ||1982||

tasyaiva |

udyat-saurabha-garbha-nirbhara-milad-vālā kura-śrī-mṛto
mākandān avalokya yaḥ pratidiśām sānandam utkūjitaḥ |
tān evādyā phalāśayā pariraṭalluṇṭhā-kakākāvalī-
vācālān upalabhyā kokila-yuvā jātaḥ sa vācaṁ-yamaḥ ||1983||

tasyaiva |

dāty ūhāḥ sarasam rasantu subhagam gāyantu kekā-bhṛtaḥ
kādambāḥ kalam ālapantu madhuram kūjantu koyastayah |
daivādyāvad asau rasāla-viṭapi-cchāyām anāsādayan
nirviṇṇāḥ kuṭajeṣu kokila-yuvā samjāta-mauna-vrataḥ ||1984||

rāmadāsasya | (Spd 850, Smv 14.14)

parabhṛta-śiśo tāvan maunam vidhehi nabhastalot-
patana-vidhaye pakṣau syātāṁ na yāvad imau kṣamau |
dhruvam aparathā draṣṭavyo’si svajāti-vilakṣaṇa-
dhvanita-kupita-dhvāṅkṣa-troṭī-puṭāhati-jarjaraḥ ||1985||

acala-simḥhasya | (Smv 14.9, Srk 1051)

70. śukah

pratijāgṛhi dustyajam vapuh
śuka śokam nanu mā vṛthā kṛthāḥ |
kva vanam kva ca pañjarodaram
tava doṣah sphuṭavāditā na cet ||1986||

acala-simḥhasya |

ayi śākunika kṛto’ñjalir itare na katīha jīvanopāyāḥ |
hatvā śukān kim etad vipinam asārasvatam kuruṣe ||1987||

vaidya-gadādharasya |

ekatra prākṛtaiḥ sāmyam anyatra paratantratā |
śukasya paritoṣāya na vanam na ca pattanam ||1988||

umāpati-dharasya |

ayi khalu badhirādhirāja kīram
tudasi śalāka-nipātanena mohāt |
aniśam api sudhā-nidhāna-vāṇīm
racayatu mauna-mukho’stu vā samaste ||1989||

bhrātaḥ kīra kim atra nīrasa-taru-skandhe madhu-syandibhir
vyāhārais tava vastu-varṇita-kathā-bandhair mudhāyam śramah |
naite dāḍima-śākhināḥ pariṇatair yeṣām phalair antaram

nirbhidyāpi gunānuraktam aśaṭhair āviṣkriyante mudaḥ ||1990||
laulikasya |

71. nānā-pakṣināḥ

svāmin khañjana muñca muñca phana-bhṛd-bhogādhiroha-graham
tad viśrāmyatu naḥ phalam kim api yad vandyena deyam tvayā |
daivād esa yadi pradīpta-garalas tvām dandaśūko daśed
viśvāloka-karī tadā śarad iyam syād eva dṛg-vañcitā ||1991||

vaidya-gadādharasya |

ājanmaiva tamah suhṛt-kuṭilatā vakte girām nirgamo
grāmotsād akaraḥ śmaśāna-vitapī prāyeṇa yasyāśrayah |
dhig dhātaḥ sasrje sa eva malinah krūrah kathām kauśikah
srsto vā kim akalpyatāsyā bhavatā kalpāntam āyuh sthiram ||1992||

tasyaiva |

ayi cakora-kuṭumbini kātare
tiraya pakṣa-puṭena kuṭumbakam |
bahu gataṁ kiyad apy avaśisyate
vyapagatam timirair uditaḥ śāśī ||1993||

pāpākasya |

krama-galitaiḥ śikhi-pucchair
maṇḍanam āstām vadhenā kim śikhinah |
kutukini punar na lābho
viṣadhara-viṣame vane bhavitā ||1994||

kasyacit | (Smv 16.2)

bhrāmyadbhyo'pi gṛhe gṛhe kaṭutām apy ālapadbhyo girām
grdhnubhyo'pi balād amedhyam athavāvajñām vrajadbhyo'pi ca |
śayyotthāyam upāsate vasatim ity etāvatāyam nīṇām
kākebhyo balir asti kokila-baliḥ kenāpi nākarṇitah ||1995||

kasyacit |

72. uccāvacam

bhrātaḥ paśya nikṛtya candana-tarūcchākoṭako ropyate

sārāsāra-vicāriṇī matir iha grāme janānāṁ kutaḥ |
tad yāvad vayam asya seka-salilāṁ voḍhuṁ na mr̄ṣyāmahe
tāvat satvaram eva pāmara-jana grāmād ito gamyatām ||1996||

kasyacit |

dantair upatitam sphuranti valayo niṣkālimānaḥ kacāḥ
śīrṇa-deham apetam eva karaṇa-grāmeṇa luptā matih |
asmīnn apratikāra-dāruṇa-jarā-vyādhau dayārdrātmanā
bhrātar vaidya vidhīyate tava kiyad yāvan mayā bheṣajam ||1997||

umāpatidharasya |

panthāḥ prajvalitaḥ sphuranti purataḥ krūrāḥ kṛśānutviṣah
kāntāra-druma-gharma-dīdhitiḥ api vyomārdham ārohati |
asmābhiḥ śrama-vihvalair iha taru-cchāyā-samālambibhir
na jñātāḥ paritaḥ kirāta-śivira-vyāptā vana-śreṇayah ||1998||

tīrabhuktīya-sarveśvarasya |

tad-brahmāṇḍam iha kvacit kvacid api kṣoṇī kvacin nīradāś
te dvīpāntara-śālīno jaladhayah kvāpi kvacit parvatāḥ |
āścaryam gaganasya ko’pi mahimā sarvair amībhīḥ sthitair
dūre pūraṇam asya śūnyam iti yan-nāmāpi nācchāditam ||1999||

keśarasya | (Srk 1193)

saṁālambyānyonyam̄ maśrṇa-caraṇāḥ kampana-juṣo
na yātāḥ ke pāram̄ sati jaladhi-bandhe kapi-bhaṭāḥ |
taṭād eko’rvācaś cakita-sura-siddha-sthiti-samut-
samutplutya prāyāt parama-para-pāram̄ sa hanumān ||2000||

chittipasya |

śrīdhara-dāsa-kṛte’smin sad-ukti-karṇāmr̄te caturtho’yam |
sat-karmany apadeśa-pravāha upadeśatām bhajatu ||

iti śrī-mahā-māṇḍalika-śrīdhara-dāsa-kṛtau sad-ukti-karṇāmr̄te |
apadeśa-pravāho nāma caturthaḥ | vīcayaḥ 72 | ślokāḥ 360 ||

